

ČESKÝ EXPORT

11 2020 A PODNIKÁNÍ

TÉMA

Rohlík.cz vstoupil na maďarský trh rozvážkových služeb právě včas před karanténou

PŘÍBĚH ÚSPĚCHU

Český vývozce staví čistírny odpadních vod pro kempy či rybárny v Chorvatsku

REGION POD LUPOU

Metrostav soutěží o zakázky na stavbu tunelů ve slovinské krasové oblasti

Maďarsko

K vínu a salámu
přidalo nanotechnologie

Partneři:

BusinessInfo.cz
Oficiální portál pro podnikání a export

Český export
a podnikání online

NEZÁVISLÝ / KRITICKÝ / FASCINUJÍCÍ

Foto David M. Bodlák

ČASOPIS
AUTO MOTOR A SPORT
O AUTECH NEZÁVISLE,
KRITICKY A FASCINAČNĚ!

 amsCZ amsczech

mfpredplatne.cz

Místo guláše lasery

Přestože jsou to už skoro tři dekády, co naše republika nehraničí s Maďarskem, je těžké zemi při Dunaji nevnímat pořád jako přímého souseda. Ostatně i společenství v rámci „sousedské“ visehradské čtyřky tomu nahrává.

V poslední době se zároveň čím dál víc vnucuje srovnání obou států, jak se začíná víc a víc podobat jejich profil i ekonomika. Obě země jsou zhruba stejně velké, obě mají přibližně desetimilionovou populaci. I Maďarsko, dřív stereotypně vnímáno spíš jen jako země dobrých uzenin a vína, ve skutečnosti v posledních letech výrazně přeorientovalo ekonomiku na automobilový průmysl. Stejně jako Česko se chce také profilovat coby země inovací a moderních technologií. Ne náhodou vzniklo podobné prestižní výzkumné laserové centrum, jaké je v českých Dolních Břežanech, také v maďarském Segedínu, jež si asi běžný Čech dosud spojoval spíš s představou guláše nebo legendárního uherského salámu, který se v onom jihomaďarském městě také vyrábí.

A stejně jako Česko také Maďarsko zažívalo před příchodem pandemie obrovský turistický boom, který hraničil s overturismem. Cestovní ruch přispíval k maďarskému HDP 13 procenty a ještě začátkem letošního roku padaly rekordy v počtu návštěvníků. Metropole Budapešť je v itinerá-

ři mimoevropských cestovatelů jako destinace často konkurentem Prahy. Vždyť i onu klasickou fotku – most přes Dunaj a nad ním na zeleném kopci Budínský hrad – si asi takový čínský nebo americký turista snadno splete s panoramatem Hradčan.

Teď ale přišla pandemie a s ní čára přes turistický rozpočet. Měnit se bude nevyhnutelně také automobilový průmysl, který se musí vyrovnat s propadem globální poptávky a též přechodem na nový trend elektromobility.

V jednom se ovšem bohužel aktuální profil obou zemí výrazně rozchází. Maďarsko zkrotilo – alespoň zatím – koronavirovou epidemii podstatně lépe než Česká republika. To se promítne i do financí a hospodářství. Země při Dunaji tak bude každopádně i příští rok dobrou obchodní destinací a v některých odvětvích tak trochu i sympatickým středoevropským konkurentem České republiky. **x**

Tomáš Stingl
stingl@mf.cz

OBSAH

TÉMA

- Laserové centrum a další jaderné bloky. V Maďarsku raší investice 4
- Z nebe do pekla. Hotely měly žně, teď bojují o přežití 8
- Dobrodružný vstup Rohlíku.cz: Přišel právě včas před pandemií 10

REGION POD LUPOU

- Slovinsko: Malá země skýtá velké obchody 12
- Druhá vlna zchladila optimismus 14
- Chorvatsko spouští velké projekty za peníze z evropských fondů 16
- Po zemětřesení je v Záhřebu poškozeno 25 tisíc budov. S opravou pomáhají i Češi 18
- Chorvatsko vyhrálo turistickou sezonu ve Středomoří. Čechů přijelo půl milionu 20
- Klíčovým projektem je most na poloostrov Pelješac 21
- Mnozí Chorvati mají zkušenosti z Německa. Čekají tedy německou kvalitu 22

MOZAIKA ZE SVĚTA

- Navzdory pandemii na některých trzích rychle roste prodej aut nebo vína 23

MEZINÁRODNÍ OBCHOD

- Tipy pro čas pandemie: Jak obchodovat se zahraničními klienty 26
- Ve Střední Asii přišly nové příležitosti v online prodeji i zdravotnictví 28
- Suroviny pro Kambodžu či data pro Moldavsko. Češi pomáhají s rozvojovými projekty 30

SERVIS PRO PODNIKATELE

- BusinessInfo.cz: Jak se vyhnout kurzovým ztrátám? S tím poradí aplikace E-start 32

KALENDÁŘ

- České oficiální účasti na veletrzích a výstavách Akce exportního vzdělávání CzechTrade 34

**ČESKÝ
EXPORT**
A PODNIKÁNÍ

CzechTrade

MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU

CZECHINVEST
Agentura pro podporu podnikání a investic

**ČESKÝ EXPORT
A PODNIKÁNÍ**

Příloha týdeníku Euro a měsíčníku Profit vzniká ve spolupráci s agenturami CzechTrade, CzechInvest a Ministerstvem průmyslu a obchodu

REDAKČNÍ RADA
Štěpánka Filipová
Marcela Havlová
Pavel Hubáček
Jana Kohoutová
Marie Košťálová
Zuzana Pluhařová
Zuzana Synková
Martin Zíka

Mezi Vodami 1952/9
143 00 Praha 4
www.mf.cz

mf
MLADÁ FRONTA

ŠÉFREDAKTOR
Tomáš Stingl

GRAFIK:
Petr Malinovský

KOREKTORKA:
Rea Čepelová

INZERCE
E-mail: obchod@mf.cz

TISK
Triangl, a. s.

Samostatně neprodejné
Číslo 11, vychází 16. listopadu 2020.

2020 © Mladá fronta a. s.

Veškerá práva vyhrazena.
Jakékoli užití části nebo celku, zejména přetisk včetně šíření jakýmkoli způsobem bez výslovného svolení vydavatele, je zapovězeno.

Český export a podnikání online
www.euro.cz/byznys/export-a-podnikani/

Foto na titulní straně:
K centřům vinařství v Maďarsku patří město Szekszárd a jeho bohatě zásobená sklepení.

Foto: Shutterstock.com

mladá fronta

Foto: Shutterstock.com

Jaderná elektrárna Paks už nyní pokrývá asi 40 procent energetické spotřeby země a má být rozšířena o další dva bloky.

Laserové centrum a další jaderné bloky. V Maďarsku raší investice

Maďarsko zažívá technologický boom. Proměnilo se ve velmoc v automobilovém průmyslu, míří na oblast smart cities. Investicím pomohlo snížení daní – korporátní daň je nyní pouhých devět procent, DPH u stavebních prací má opětovně klesnout na pět procent.

Desetimilionové Maďarsko je dynamicky se rozvíjející ekonomikou. V poslední době se orientuje na zvýšení mezinárodní konkurenceschopnosti, podporu zahraničního obchodu, nové investiční příležitosti a rozvoj průmyslu a inovací. Loni vzrostl hrubý domácí produkt země meziročně o 4,9 procenta. Podle Evropské komise Maďarsko vloni dosáhlo 73 procent průměru HDP zemí Evropské unie. Pro srovnání, Česká republika je v tomto ukazateli na 92 procentech unijního průměru. Míra nezaměstnanosti v Maďarsku zároveň klesla na 3,4 procenta.

Zdrojem růstu maďarské ekonomiky byly zejména investice, stavebnictví

a domácí spotřeba ruku v ruce s expanzivními vládními programy. Kontinuita maďarské vlády umožňuje jak realizaci razantních reforem, tak plánování dlouhodobějších kroků. Jedná se zejména o investice do strategických sektorů a technologií, zavedení sektorové daně v oblasti bankovníctví, telekomunikací, médií a v energetice či zrušení superhrubé mzdy. Od roku 2017 byla snížena korporátní daň na devět procent, což je silný impuls pro rozvoj obchodu a investic.

**Informace
o aktuálním vývoji
pandemie
v Maďarsku**

POMOC EKONOMICE BUDE AŽ VE VÝŠI PĚTINY HDP

Maďarsko bylo pandemií covidu-19 zasaženo o něco méně než Česká

republika. Dočasně byla přerušena výroba v automobilové výrobě, významně byl zasažen sektor cestovního ruchu. Naopak sektor e-commerce zaznamenal boom. Na pomoc ekonomice přispěchala vláda s opatřeními pro udržení zaměstnanosti, snížila daňovou zátěž a odvodů, vyhlásila moratorium na splátky již uzavřených půjček. Také zastropovala úroky na půjčky nové, zajistila zvýhodněné úvěry a garance či nevratnou hotovostní podporu. Celková pomoc by mohla dosáhnout 20 procent HDP.

Letos je podle Evropské komise předpokládán pokles o více než šest procent. Ale v příštím roce má maďar-

ská ekonomika už opět stoupat, meziroční růst je odhadován na 4 procenta, v roce 2022 pak na 4,5 procenta.

PO AUDI, SUZUKI ČI MERCEDESU PŘÍCHÁZÍ I BMW

Maďarsko je proexportně orientovanou ekonomikou, značně závislou na celosvětovém vývoji. Hlavním partnerem v zahraničním obchodu je Německo. Maďarsko má stejně jako Česká republika v ekonomice nadprůměrný podíl průmyslu ve srovnání s ostatními zeměmi EU. Průmysl se stejně jako v ČR soustředí na automobilovou výrobu, což se také odráží ve vzájemném obchodě. Do země proudí zahraniční investice,

SILNÉ V LASERECH ČI PETROCHEMII

Maďarsko má ambice stát se regionálním technologickým hubem. Vloni byl otevřen testovací polygon pro autonomní vozy ZalaZone. V Segedíně je jedno ze tří center laserového projektu Evropské unie s názvem ELI. Druhé z center se nachází v českých Dolních Břežanech a třetí má být v rumunské Oradee. Maďarské centrum produkuje nejvíce laserových pulzů, zároveň může produkovat pulzy, které jsou absolutně nejkratší. Je to největší maďarský projekt v oblasti výzkumu a vývoje. Z dalších sektorů je v Maďarsku významný farmaceutický průmysl, energetika (například

Do Maďarska expandovaly například společnosti Agrofert, CPI Property Group, Alukov, v telekomunikacích skupina PPF, v e-commerci Alza nebo Rohlík. Byla zde zahájena výroba ručních střelných zbraní podle licence České zbrojovky Uherský Brod.

mimo jiné i díky jedné z nejnižších sazeb korporátní daně v Evropě a systému pobídek, které směřují především do moderních technologií v automobilovém průmyslu.

V Maďarsku se vyrábějí automobily značek Suzuki, Mercedes a Audi a jejich součástky. Výrobní závody v Győru produkují motory Audi, jež jsou vyváženy a montovány i do českých automobilů. V maďarském Debrecínu je rovněž v plánu výstavba nového závodu BMW na zelené louce, kde bude i výroba elektromobilů.

se rozšiřuje jaderná elektrárna Paks), petrochemie (maďarský petrochemický gigant MOL) a zemědělství.

PŘIŠLY AGROFERT I ČESKÁ ZBROJOVKA

Maďarsko je čestným sousedem České republiky „bez společné hranice“ a členem Visegrádské skupiny, což se pozitivně promítá do vzájemných hospodářských vztahů. Je desátým nejvýznamnějším obchodním partnerem ČR a devátou nejvýznamnější exportní destinací. Z pohledu dovozů

Z velkých automobilových značek zainvestoval v Maďarsku také Mercedes, který zprovoznil továrnu v Kecskemétu.

Modernizaci čeká trať na Slovensko i Slovinsko

V dlouhodobém plánu Maďarska je výstavba vysokorychlostní železnice. V létě 2018 vláda oznámila, že do roku 2022 investuje do dopravy v přepočtu zhruba 350 miliard korun. Z toho 200 miliard má být vynaloženo na dálnice, zbytek na modernizaci železnic. Jde například o elektrifikaci spojení se slovinským přístavem Koper. Rozšířená má být železniční trať na Bratislavu na dvě koleje v každém směru, přičemž trať dále pokračuje na Prahu. ✖

zaujímá 11. pozici. Česká republika je pak šestou nejvýznamnější exportní destinací pro Maďarsko.

Vzájemný obchod podle pohybu zboží přes hranice dlouhodobě prosperuje. Loni vzrostl na rekordních 247 miliard korun, z toho český vývoz byl 149 miliard a dovoz z Maďarska 98 miliard korun. Velmi pozitivní je, že Česko má od roku 2002 kontinuálně aktivní saldo obchodní bilance. Za loňský rok byl přebytek salda historicky nejvyšší, přesáhl 51 miliard korun.

Maďarsko je také stále atraktivnější destinací, do níž směřují české investice. Největší investice jsou v oblasti zemědělství, v energetice nebo v telekomunikacích či v e-commerci. Do Maďarska expandovaly například společnosti Agrofert, CPI Property Group, Alukov, v telekomunikacích skupina PPF (Telenor), v e-commerci Alza nebo Rohlík. Byla zde zahájena výroba ručních střelných zbraní podle licence České zbrojovky Uherský Brod.

Naopak v České republice je nejvýznamnější maďarskou investicí akvizice společnosti MOL, která převzala čerpací stanice od společnosti AGIP, LUKOIL a PAPOIL. Významný je nadpoloviční vstup maďarského investora do tradičního výrobce letadel Aero Vodochody ve výši 51procentního podílu. Letos v červenci pak německý E.ON zahájil prodej energetické společnosti Innogy v ČR maďarské MVM Group. V oblasti farmaceutiky na českém trhu působí maďarská společnost Gedeon Richter.

PŘI STAVBĚ JADERNÉ ELEKTRÁRNY SI UŽ ČEŠI DOBRÉ JMÉNO UDĚLALI

Pro Česko mají v Maďarsku velký potenciál zejména oblast energetiky, veřejné dopravy, obranného průmyslu, strojírenství, zemědělských technologií »

Foto: Shutterstock.com

Foto: Shutterstock.com

a nanotechnologií. Maďari mají k Česku a k českým produktům kladný vztah. Uznávají české technologie a strojírenství, jejich kvalitu a tradici, přičemž hledají unikátní řešení za dobrou cenu.

Maďarsko rozhodlo o výstavbě dvou nových bloků v jaderné elektrárně Paks s plánovanou investicí ve výši 12,5 miliardy eur. České společnosti se již v minulosti podílely na výstavbě a modernizaci této jaderné elektrárny a mají tak vybudované dobré jméno, know-how a perspektivu zapojit se i do tohoto projektu. Další možností pro české firmy, které umějí pracovat s vysokotlakými technologiemi, je posílení plynovodního propojení se sousedními zeměmi. Masivní investice a výdaje na obranu v souladu s národním plánem modernizace armády „Zrinyi 2026“ stále rostou. Již před pandemií rozhodla maďarská vláda o investici v řádu dvou miliard eur do modernizace zdravotnické infrastruktury a nemocničního vybavení.

VĚTŠÍ MĚSTA BUDOU SMĚT KUPOVAT JEN ELEKTROBUSY

Příležitosti jsou rovněž ve stavebnictví. Znovu má být sníženo DPH u stavebních prací z 27 na pět procent, což již platilo v letech 2016 až 2019 a sektor stavebnictví se tak rychle

Od roku 2022 si budou muset maďarská města s více než 25 tisíci obyvateli pořizovat do veřejné dopravy pouze elektrobusy.

rozvíjel. V Budapešti se prakticky v každé čtvrti bourají staré budovy a stavějí nové, zejména rezidenční. To souvisí i s podporou bydlení a rodin. Samosprávy dále investují do chytrých technologií v duchu smart cities. Jedná se zejména o IT služby a chytré systémy, jako jsou smart parkování, osvětlení, chytré přechody, systémy prodeje a kontroly jízdenek. Nejen v této oblasti se nabízí využití spolupráce českých a maďarských partnerských měst. Od roku 2022 mají maďarská města s více než 25 tisíci obyvatel nakupovat pouze elektrobusy.

Na podporu vzájemných obchodních vztahů se každoročně koná řada cílených akcí. Vloni v květnu se ministr průmyslu a obchodu Karel Havlíček účastnil v rámci prezidentské obchodní mise v Maďarsku řady jednání, kde podpořil další rozvoj česko-maďarské hospodářské spolupráce s důrazem na inovace. Osobně se zasadil o prosazení záměrů řady českých firem na tamním trhu. Při své návštěvě znovu vzniklé Česko-maďarské obchodní komory v ČR představil program Czech Republic: The Country for the Future a přínosy inovační strategie pro rozvoj podnikání.

Informace o spolupráci českých a maďarských měst

V Maďarsku pak české firmy velmi aktivně propaguje český zastupitelský úřad společně s agenturou CzechTrade. Akce v poslední době cílí zejména na inovativní technologie, smart cities, energetiku. Na příští rok je plánováno několik projektů ekonomické diplomacie, které se zaměřují mimo jiné právě na české technologie v oboru chytrých měst, nanotechnologií a dalších oborů. x

Tereza Valášková
Odbor zahraničních ekonomických politik I
Sekce EU a zahraničního obchodu
Ministerstvo průmyslu a obchodu

Startuje soutěž Digital Promotion 4.0

Ministerstvo průmyslu a obchodu a agentura CzechInvest ve spolupráci s agenturou CzechTrade a s podporou Asociace výrobců a dodavatelů zdravotnických prostředků vyhlašují online soutěž návrhů digitální prezentace firem Digital Promotion 4.0. Cílem soutěže je zmapovat a porovnat existující nástroje v oblasti digitální prezentace, které lze využít pro propagaci českých výrobců a exportérů.

Kvůli aktuální situaci má český průmysl velmi omezené možnosti účasti na tuzemských i zahraničních veletrzích a podnikatelských misích a hledání nových exportních příležitostí je velmi obtížné. Soutěž Digital Promotion 4.0 má ukázat, jaké inovativní technologie pro digitální prezentaci současného trhu nabízí

Foto: CzechInvest

a nakolik naplňují reálné potřeby exportérů. Dalším očekávaným krokem je vytvoření platformy, která by do budoucna mohla sloužit jako komplexní nástroj pro představení celého českého průmyslu a podrobné nabídky jeho jednotlivých oborů.

► **Pro koho je soutěž určena?** Zúčastnit se může každý, kdo vlastní a používá aplikaci, technologii či jinou inovaci, prostřednictvím které je možné digitálně prezentovat produkty a služby. Do soutěže je možné přihlásit své řešení od 26. října do 18. listopadu 2020. V tomto termínu zároveň probíhají konzultace zadání. Po ukončení přihlášek odborná porota zhodnotí návrhy podle předem stanovených kritérií a provede výběr nejlepších řešení, jež postoupí do finále. To proběhne

virtuálně v první polovině prosince a vítěze zde pomohou vybrat zástupci předních exportních firem a asociací.

► **Jaké je zadání a co se bude hodnotit?** Pro všechny účastníky soutěže je připraven jednoduchý úkol – prostřednictvím svého řešení odprezentovat konkrétní produkt, inkubátor od firmy TSE, a tuto propagaci zahrnout jako součást digitálního rozhraní, do kterého bude možné doplnit další formy prezentace nejrůznějších produktů tuzemských firem jako například videoprezentaci, diskusní prostor či možnost přidání klientského a distribučního rozhraní.

▲
Přihláška
do soutěže
a podrobné zadání

► **Co vítěz získá?** Pro vítěze soutěže je připraveno několik atraktivních cen. V první řadě všichni finalisté získají příležitost předvést svůj produkt před potenciálními klienty – průmyslovými svazy, asociacemi, předními exportními firmami a partnery ze státní správy. Ti všichni teď hledají nástroje, jak podpořit export a prezentaci ČR v tuzemsku i zahraničí. Hlavní cenou pro vítěze je pak ultramoderní chytré lůžko Eleganza 2, které do soutěže věnuje společnost Linet. Vítěz ho následně bude moci svým jménem věnovat vybranému zdravotnickému zařízení.

Program Česká kvalita spouští kampaň s příběhy firem

V řadě zemí se lze setkat s různými formami podpory kvalitních domácích produktů v zájmu jejich přednostního uplatnění na trhu. I v České republice existuje dlouhodobý program Česká kvalita, který podporuje prodej českých výrobků a poskytování kvalitních služeb. Hlavním cílem programu je jednotný systém, jenž umožňuje zviditelnit důvěryhodné a nezávislé značky, založené na objektivním ověřování kvality výrobků nebo služeb třetí stranou.

Řada firem a výrobků již tuto značku získala, ale existuje mnohem více dalších, které ji rovněž mohou získat. Když se budou výrobci do programu Ministerstva průmyslu a obchodu hlásit se svými produkty a spotřebitelé je budou kupovat, pomůže to zvyšování podílu kvalitnějšího zboží na trhu a růstu spotřeby zboží vyrobeného v ČR. Výrobci by se neměli bát do programu Česká kvalita přihlásit a získat tak možnost označovat své výrobky a služby. Týká se to i výrobků a služeb proexportního charakteru, a to zejména výrobků inovativních, s originálním řešením, jež stojí v mezinárodní konkurenci a na světových trzích. Aktivita Ministerstva průmyslu a obchodu a proexportní agentury CzechTrade v oblasti podpory vývozu napomáhají

▲
Více o programu
Česká kvalita

internacionalizaci českých firem a usnadňují jejich vývozní expanzi. Made in Czech Republic není jen označení původu zboží, ale musí znamenat též nejvyšší kvalitu.

Značka Česká kvalita je klíčová pro podporu českého průmyslu. Ministerstvo průmyslu a obchodu proto připravuje informační kampaň s cílem vysvětlit, jaký význam má denní rozhodování každého z nás na ovlivňování tuzemské ekonomiky. Kupovat české zboží s ověřeným symbolem kvality za rozumnou cenu přináší prospěch jak výrobcům, tak spotřebitelům. V České televizi jsou vysílány inspirativní příběhy firem a živnostníků v pořadu Toulky po budoucnosti Česka, na CNN Prima News se připravuje projekt Česko a kvalita. Co je české, je hezké tehdy, je-li to kvalitní. Jistota této kvality je potvrzena označením výrobku logem Česká kvalita. Čeští podnikatelé a živnostníci v době pandemie ukázali, že jsou schopni pružně reagovat na změněné podmínky a přicházet s inovativními řešeními, jež znamenají i zvyšování kvality a zaslouží si v tomto nelehkém období potřebnou podporu. ▶

Z nebe do pekla. Maďarské hotely měly žně, teď bojují o přežití

Letošní leden byl pro maďarský cestovní ruch nejlepší v historii. S pandemií se ale rázem ocitly mnohé hotely, restaurace a turistické kanceláře před krachem. O něco lépe na tom je další pilíř maďarské ekonomiky – automobilový průmysl.

Maďarská ekonomika byla při vypuknutí první vlny koronavirové krize v mnohem lepší kondici, než tomu bylo před minulou krizí v roce 2008. Díky tomu pokračoval hospodářský růst i v prvním kvartále letošního roku a je důvodem k optimismu v otázce zotavení hospodářství. Podobně jako ostatní země Evropské unie také Maďarsko utrpělo největší ztráty HDP ve druhém čtvrtletí, kdy jeho ekonomika propadla meziročně o 13,5 procenta, mezikvartálně dokonce o 14,5 procenta. Za celé první pololetí oslabilo maďarské HDP celkově o 6,1 procenta. Tento rok tedy znamená konec silné konjunktury, která začala v roce 2013 a v posledních dvou letech ekonomika rostla zhruba pětiprocentní

Podle předsedy maďarské asociace stravovacího průmyslu hrozí až 70 procentům budapeštských podniků v pohostinství, že nepřežijí do května příštího roku.

rychlostí, což patřilo mezi nejlepší výsledky v EU.

Krize měla dopad takřka na všechna odvětví národního hospodářství. Nejvíce zasáhla sektory, jež jsou pilířem maďarské ekonomiky. Dramatické výsledky v předchozím čtvrtletí způsobilo jak zpomalení terciárního sektoru včetně turismu, tak i náhlá stagnace automobilového průmyslu, který je tahounem maďarské ekonomiky a odpovídá za

29 procent průmyslové výroby. Celkově se zpomalil stavební průmysl, ovšem třeba produktové skupiny spojené s rekonstrukcí bytů a zahradnictvím táhly čísla nahoru.

NEZAMĚSTNANOST ZŮSTÁVÁ ZATÍM STÁLE VELMI NÍZKÁ

Krize nejvíce zasáhla mikro a malé podniky. Právě tyto firmy tvoří v podnikatelské struktuře 99procentní podíl, realizují bezmála polovinu přidané hodnoty v obchodní sféře a zaměstnávají dvě třetiny zaměstnanců. Nejvíce MSP funguje ve službách.

V reakci na jarní ekonomické obtíže vláda na ochranu národního hospodářství vypracovala doposud největší program dosahující hodnoty 20 procent loňského HDP. Plán se zaměřil na tři fáze, kterými země

procent. V reakci na pandemii premiér Viktor Orbán slíbil vytvořit tolik pracovních míst, kolik jich kvůli koronaviru zanikne. Co se týká zaměstnanosti, jsou tu oborové i teritoriální rozdíly, jak rychle a úspěšně se jednotlivé podniky vzpamatovávají. Při první vlně přišlo o práci 212 tisíc osob. Jen v dubnu to bylo podle údajů Maďarského statistického úřadu 130 tisíc lidí. V květnu se neblahý trend zpomalil a v červnu zaměstnanost stoupala ve všech župách. Obecně lze říci, že nejvíce propouštěním trpěly pohostinství a turismus, zároveň v tomto segmentu byl nejrychlejší i odraz k lepšímu výkonu. Obavy přinášejí podzim a zima bez turistické sezony a hrozící vyčerpání rezerv podnikatelů. Celková míra nezaměstnanosti dosahovala v srpnu 3,9 procenta, což je v porovnání s evropským průměrem 7,4 procenta přijatelné.

NEJLEPŠÍ LE DEN VŠECH DOB, POTOM VOLNÝ PÁD

Maďarský turismus se podle slov předsedy Maďarské turistické agentury Zoltána Gullera dostal během 60 dnů „z nebe do pekla“. V posledních deseti letech se turismu dařilo velice dobře, přispíval až 13 procenty k HDP. Tento leden byl nejsilnějším lednem všech dob a letošní rok měl všechny předpoklady k prolomení loňského rekordu i očekávání. Začátkem dubna však bylo 87 procent penzionů a 95 procent hotelů zavřeno.

Po 4. květnu začalo postupné rozvolňování restriktivních opatření, což umožnilo pozvolné oživení turismu a pohostinství. Turistické destinace mimo hlavní město, zejména okolí Balatonu, se přes léto naštěstí celkem rychle zotavily a uzavřely dobrou sezonu díky tomu, že drtivá většina Maďarů trávila dovolenou v tuzemsku. Cestovní ruch mimo Budapešť byl

prochází: je to počáteční panika, stabilizace a rekonstrukce.

Důležitým principem plánu je záchrana pracovních míst namísto rozdávaní sociálních dávek. Maďarsko se před krizí velmi přibližovalo úplné zaměstnanosti. Statistiky hlásily přes 4,5 milionu pracovníků a nezaměstnanost klesla až na historických 3,3 procenta. Trh práce byl živý, až přehřátý, reálné mzdy meziročně rostly o osm až dvanáct

**Kontakt a desatero
pro obchodování
v Maďarsku**

Foto: CzechTrade

podpořen mnoha státními dotacemi v řádech miliard korun, daňovými úlevami a výhodnými úvěry na rekonstrukce a modernizace. To ale nedokázalo vybalancovat až padesátiprocentní propad letošního obratu maďarských lázní. Maďarská lázeňská asociace proto nyní žádá pomoc vlády, aby nedošlo k masivnímu propouštění a odvětví přežilo do jara 2021.

Restaurace a hotely v hlavním městě, které jsou z více než 90 pro-

Restaurace v Budapešti, které jsou závislé až z 90 procent na turistech, zůstávaly mnoho dní zavřené.

cent závislé na zahraničních turistech, zůstávají v krizi. Podle předse- dy maďarské asociace stravovacího průmyslu hrozí až 70 procentům budapeštských podniků v pohostinství, že nepřežijí do května příštího roku. Maďarská turistická agentura urguje změnu obchodního modelu na udržitelnější, více zaměřený na tuzemské hosty a intervenci budapeštského magistrátu.

Jistý pozitivní dopad na turistický a pohostinský sektor měla dočasná výjimka, která povolovala vstup na území Maďarska těm občanům států skupiny V4, kteří si do 5. října rezervovali rekreační pobyt a doložili to spolu s negativním testem na koronavirus v angličtině nebo maďarštině. Platnost tohoto nařízení ovšem skončila 31. října.

AUTOPRŮMYSL V LÉTĚ DOHNAL VÝPADKY

Průmyslová výroba se v srpnu úspěšně vrátila na svoji předkrizovou úroveň a dohání jarní výpadky

produkce. Automobilový průmysl dokonce překonal svůj loňský výkon stejného období o 6,2 procenta. Podle ministra financí Mihálye Vargy má maďarská ekonomika to nejhorší za sebou a letos očekává propad kolem pěti procent HDP. Kvůli druhé vlně bude zotavení pomalé. Na předkrizovou úroveň se zdejší ekonomika může vrátit až v letech 2022 nebo 2023. Maďarská národní banka odhaduje propad ekonomiky pesimističtěji až na 6,8 procenta. Letošní schodek státního rozpočtu měl být podle plánu z roku 2019 jednoprocenní, což vláda nejdříve korigovala na 3,8 procenta, ministr financí nyní počítá se schodkem sedm až devět procent. Schválený rozpočet na rok 2021 bude rozpočet ekonomické ochrany při zachování epidemiologické připravenosti. Předvídá 4,8procentní růst HDP, tříprocentní inflaci a 2,9 procenta schodek státního rozpočtu. ✘

Dóra Egrossy
Ředitelka zahraniční kanceláře CzechTrade v Budapešti

Z DOVOLENÉ LIDÉ PŘIVLEKLI DRUHOU VLNU

Po docela klidném létu, kdy se denní počet nových případů koronaviru v Maďarsku pohyboval nejvýše do dvacítky, spustil návrat lidí ze zahraničních dovolených na konci srpna import koronaviru a druhou vlnu, která má zcela jiný charakter. Snížil se průměrný věk nakažených a znásobil přírůstek nově objevených případů na více než 5000 denně. Prioritou je zachovat fungování státu a chod ekonomiky namísto jejího zastavení, samozřejmě s dodržением ochranných opatření pro minimalizaci lidských obětí. Jedním z prvních rozhodnutí vlády bylo uzavření hranic, které však dovolují výjimky, mimo jiné obchodní cesty. Pokud je obchodní záměr řádně doložen, ideálně vyplněním formuláře maďarské policie a zvacím dopisem, zdravým osobám bez příznaků je povoleno vstoupit na území Maďarska bez předložení negativních testů a povinné karantény. ✘

Dobrodružný vstup Rohlíku.cz: Přišel právě včas před pandemií

I v Maďarsku způsobila pandemie bleskový růst online obchodů. Těží z toho čeští investoři. Na trhu už působila Alza a Zásilkovna. Shodou náhod těsně před pandemií přišel i Rohlík.cz, jehož portál Kifli rázem objednávkou v době karantény katapultovaly do rekordních čísel. Na online nákupy si Maďaři rychle zvykli. Kupují tak teď třeba i běžecké pásy, řemeslná piva i suroviny k nedělnímu obědu, říká Dóra Egressy, ředitelka zahraniční kanceláře CzechTrade v Budapešti.

Maďarsko se s koronavirem zatím popasovalo relativně dobře. Jak se situace podepsala na chování českých investorů?

Letošní rok bohužel přepsal scénář pro mnoho českých exportérů mířících do Maďarska. Loni dosahovala obchodní výměna (podle pohybu zboží přes hranice) mezi Maďarskem a Českou republikou rekordních 9,6 miliardy eur a letošek měl všechny předpoklady k dalšímu překonání rekordu. Pandemie ale přinesla na jaře nejprve fázi paniky, kdy se nedalo předvídat, jaký průběh bude mít a jaké si vybere lidské a ekonomické oběti. Je naštěstí mnoho českých společností, které v Maďarsku působí dlouhodobě a jež tuto těžkou dobu přestály na jedničku. Jde například o firmy ve stavebnictví, jako jsou společnosti Ravak, Alukov nebo Sapho. Dále o firmy poskytující advokátní služby – Peterka & Partners, Visegrad+ Legal – nebo o společnost Polipins Renomia, která nabízí pojistná řešení. A samozřejmě se dobře drží online shopping, tedy firmy Alza, Rohlík a Zásilkovna.

Přišly i přes pandemii nějaké nové české investice nebo vývozy?

Nové rozjednané obchodní vztahy byly na jaře dočasně zmrázeny a nastalo období vyčkávání. Léto a rozvolňování restrikcí naštěstí přineslo novou naději a obchod se pomalu rozproudil. Teď na podzim

převažuje místo dřívější paniky pocit nejistoty z krátkodobého i dlouhodobého dopadu druhé vlny. Přitom je znát silná vůle udržet chod ekonomiky a dohnat jarní prodlevu jak ze strany vlády, tak i ze strany podnikatelů. Třebaže jsou určité procesy pomalejší – včetně komunikace s nákupčími

Potravin, které před pandemií online nakupovalo pouze osm procent zákazníků, si objednalo v době omezení až 65 procent zákazníků.

retailových obchodů či zalistování výrobků do řetězců – navazovat obchodní vztahy je opět možné. Virtuální schůzky jsou časté a na ty osobní lze také přijet. Je pouze nutné doložit obchodní záměr speciálním formulářem maďarské policie a ideálně zvacím dopisem. Doprava zboží zůstala naštěstí od počátku pandemie nepřerušena.

Už jste zmínila společnost Rohlík.cz. Příchod koronaviru paradoxně její investici prospěl, firma do Maďarska vstoupila těsně před začátkem pandemie, je to tak?

Rozjezd Rohlíku na maďarském trhu byl kvůli koronaviru opravdu dobrodružný. Portál pod jménem Kifli.hu otevřel své virtuální kasy loni 18. prosince a počátek roku byl ještě docela klidný... až do polovi-

ny března, kdy pandemie přinesla nový režim v nakupování. Počet objednávek vystřelil náhle až na 2300 denně. Mimo skladových zásob muselo Kifli zabezpečit i vysoký počet pracovníků a vozů. Tento extrém způsobený panickými nákupy do zásob a dobrovolnými karanténami se pak zase utišil stejně náhle, jak přišel. Na začátku léta počet objednávek klesl až o polovinu – kvůli rozvolňování restrikcí, konci první koronavirové paniky i proto, že léto je obecně v e-commerce klidnějším obdobím. Kvůli náhlému a extrémnímu růstu a pak propadu Kifli prožilo ve svém prvním pololetí značně obtížné období. Během léta proběhla změna vedení, Jamese McQuillena vystřídal János Makkay. Tím začalo velice dobře koordinované, vědomé posilování přítomnosti Kifli na maďarském trhu, které přináší své ovoce. Růst začal v srpnu a v září nabral takové obrátky, že Kifli v říjnu už dosahoval stejného, i vyššího počtu denních objednávek jako v době vrcholu pandemie. S tím rozdílem, že díky silné online kampani se jedná o stále zákazníky, kteří už nenakupují přes internet kvůli vnějšímu tlaku, ale protože to zapadá do jejich životního stylu.

Je teď tohle obecný trend?

Ano, to je podstatný rozdíl mezi první a druhou vlnou koronaviru v Maďarsku. Ta první přinesla

Video: Rozhovor s Dórou Egressy o byznysu v Maďarsku

prudký nárůst, pak rychlé zklidnění a ponaučení, že nemá smysl dělat si přehnané zásoby. Dnes je každodenní život v Maďarsku omezený jen mírně na rozdíl od celorepublikové jarní kampaně #zůstaňdoma (#maradjotthon). Díky skvělému zákaznickému zážitku a dodatečným výhodám si lidé volí online shopping dobrovolně. O tom svědčí u Kifli.hu i extrémně vysoký index NPS neboli ukazatel spokojenosti zákazníků se značkou. NPS má rozsah mezi +100 až -100 body. Nejpopulárnější brandy se běžně pohybují mezi osmi až 42 body. Kifli.hu momentálně dosahuje 88 bodů a jede na plně obrátky nad svým plánem.

► Přechod byznysu do online prostředí asi platí v Maďarsku v době pandemie obecně, stejně jako v jiných zemích.

Ano, jen v prvním měsíci a půl krize dosáhl počet aktivních online zákazníků celkem 3,35 milionu. Obrat e-commerce byl v první polovině roku o třetinu vyšší než ve stejném období loňského roku a dosáhl hrubé úrovně 355 miliard forintů. To byl nejrychlejší růst v posledních pěti letech. Největší růst zaznamenalo rychloobrátkové zboží, ve druhém kvartálu meziročně až o 84 procent. Potraviny, které před pandemií online nakupovalo pouze osm procent zákazníků, si objednalo v době omezení 63 až 65 procent zákazníků. Největší prodeje v době karantény realizovaly také e-shopy s léky, zdravotnickými pomůckami a hygienickými potřebami. Zpočátku byl velký zájem o počítače a příslušenství, hlavně kvůli práci a výuce z domova. Poté prudce vzrostla poptávka po hračkách, drogistickém zboží, sportovním vybavení, kutilských a zahradních výrobcích. Dále se na online trh dostaly i takové výrobky, které dříve nebyly jeho součástí. Například jde o jízděnky MHD, taneční lekce nebo divadelní hry. Podle studie PwC víc než 80 procent spotřebitelů řeklo, že u online nakupování i zůstane. Pro úspěch v maďarské e-commerce je přítomná potřeba mít nejen kvalitní překlad a designové webové stránky, ale také přehledný a praktický layout a bezpečný platební systém.

Foto: Martin Pírkas

► Jak celkově pandemie zamíchala potravinářstvím?

Je to opravdu jedno z klasických odvětví, kde byl, je a bude potenciál i pro export českých výrobků. Dlouhodobě měly v Maďarsku velký úspěch například kvalitní výrobky zdravé výživy, šunky, mražené potraviny a samozřejmě české pivo, které je uznávané jako nejlepší pivo ze všech. Pandemie však zvýšila i beztak významnou cenovou citlivost maďarských zákazníků, proto je nyní rozumné nabídnout produkty s dobrým poměrem ceny a kvality. Zájem o zdravou výživu a zdravé produkty, případně kvalitní maso a něčím unikátní produkty přetrvává zejména v hlavním městě a větších župních městech, jako jsou Debrecín, Győr, Pécs nebo Segedín. Pro studii společnosti PwC více než polovina maďarských spotřebitelů uvedla, že je ochotná udržet si zdravější životní styl i po pandemii. Prostor se tedy nabízí například pro potraviny s přidanou složkou na posílení imunity.

Dóra Egressy

Vystudovala Fakultu mezinárodních studií na Korvínově univerzitě v Budapešti se zaměřením na evropskou integraci. Studovala také na Univerzitě Saint-Louis v Bruselu. Pracovala na Ministerstvu zahraničních věcí Maďarské republiky a zkušenosti získala mimo jiné při maďarském předsednictví Rady EU. V agentuře CzechTrade pracovala od roku 2012 jako asistentka ředitele zahraniční kanceláře v Budapešti. Od loňského roku převzala vedení kanceláře. Maďarština je její rodný jazyk, plynule hovoří také česky a anglicky, dorozumí se i francouzsky. Mezi její zájmy patří tanec, gastronomie a vinařství.

Kvůli omezujícím opatřením, jako je nově zavedený zákaz vycházení mezi osmou večerní a pátou ranní, uzavřené hranice pro turisty nebo zákaz organizování veřejných zábavních akcí, je třeba počítat s tím, že po festivalové a turistické sezoně v Budapešti odpadne pravděpodobně i obvykle silný prosinec. Pohostinství, cateringové společnosti a hotelierství tak zůstanou i nadále v útlumu a nebudou absorbovat tolik surovin jako za běžného režimu. Poptávka zákazníků se aspoň částečně přesouvá do retailu.

► V době koronaviru se komplikují mezinárodní dodávky, hlavně ty z Východu. Je teď možné nabídnout místo nich maďarským firmám českou alternativu?

Myšlenka zkracování dodavatelských řetězců typicky v automobilovém průmyslu, strojírenské výrobě a energetice se dá opravdu vnímat jako důležitá příležitost pro české exportéry. Jedním z příkladů je ropný gigant MOL, který se rozhodl zapojit české dodavatele do svého velkolepého projektu CAP22 poprvé už v roce 2018, a to ve spolupráci s agenturou CzechTrade. Letos v září nám maďarské vedení dalo na vědomí, že vyhledávání a kontraktování vhodných dodavatelů z našeho regionu bude důležitá součást strategie skupiny. Zájemci o spolupráci mají možnost kontaktovat MOL průběžně přes naši budapeštskou kancelář. Nyní je nejvíce problematické dodávat zejména do pohostinství a turismu, tedy do odvětví, která stále prožívají hlubokou krizi. V maloobchodním prodeji je také potřeba počítat se zvýšenou citlivostí zákazníků na cenu. **x** (red)

Slovensko: Malá země skýtá velké obchody

Jedna z nejvyspělejších „nových“ unijních zemí EU patří i přes malou rozlohu a populaci k hlavním obchodním partnerům České republiky na Balkáně. Další příležitosti pro české dodavatele přinesou chystané investice jako rozšíření jaderné elektrárny Krško, stavba dálničního obchvatu Lublaně či růst energetické sítě a plynovodů.

Malá země bohatě obdařená krásnými horami s lyžařskými středisky a termálními lázněmi, národními parky s divokými řekami, jeskyněmi a jezery, země s malebnými městy a vesničkami u moře. To je Slovensko. Důležitou součástí tamějšího hospodářství je proto cestovní ruch. To se promítá do struktury hospodářství, kdy podíl služeb zaujímá téměř 57 procent a podíl průmyslu je 28 procent. Významný je sektor automobilového odvětví s důrazem na inovace a elektromobilitu.

Země má jen něco málo přes dva miliony obyvatel na 20 tisících kilometrech čtverečních. Tento malý, vyspělý stát platící eurem vstoupil do Evropské unie v květnu 2004 společně s Českou republikou v době největšího rozšiřování Unie o deset nových členů. Loni dosáhl slovenský HDP na obyvatele už 88 procent průměru EU (v Česku je to 92 procent). Slovenský trh je vyspělý, orientovaný na moderní technologie, kvalitu a precizní zpracování a vyžaduje spolehlivost zahraničních partnerů. Slovensko tvoří jakousi pomyslnou hranici na pomezí střední a východní Evropy a zároveň bránu na Balkán, což je možné využít při pronikání na další trhy. Je Česku blízké nejen geograficky, jazykově a kulturně, ale i ekonomicky.

Hospodářská spolupráce a obchodní výměna mezi Českou republikou a Slovenskem svěd-

čí o vysoké intenzitě vzájemných vztahů. Malé Slovensko stojí v pořadí obchodních partnerů ČR před mnohem většími balkánskými zeměmi, jako jsou Srbsko, Chorvatsko, ale i Řecko. Bilaterální obchod za loňský rok přesáhl objem 40 miliard korun. Pozitivně k tomu přispívá zejména blízkost trhu, dobrá dopravní dostupnost a relativně vysoká kupní síla podnikatelského sektoru, jakož i spotřebitelů. České a slovenské hlavní město dělí dopravní vzdálenost pouhých 655 kilometrů, tedy něco přes sedm hodin jízdy automobilem. Z Českého Krumlova na rakousko-slovenskou hranici směrem na Maribor je to dokonce jen 336 kilometrů a necelá čtyři hodiny jízdy. Pro zahraniční obchod je významný přístav Koper a blízkost italského přístavu v Terstu.

ČEŠI NABÍDLI SMART TECHNOLOGIE

Ministerstvo průmyslu a obchodu tradičně podporuje aktivity českých exportérů a podnikatelů se zájmem o rozvoj ekonomických vztahů se Slovenskem. V loňském roce to byla podnikatelská mise do Lublaně, kde se na půdě Slovenské hospodářské komory prezentovaly české ICT společnosti z oblasti smart cities, e-mobility a smart trade s cílem navázat nové obchodní kontakty. Potenciál spočívá ve vyšších formách spolupráce při vývoji nových produktů nebo při společné účasti v přeshraničních projektech. Letos v září proběhl úspěšný projekt zaměřený na podporu českých nanotechnologií. Jednalo se o přeshraniční projekt (ve Slovensku a následující den v Chorvatsku) pro společnosti, jejichž výrobky umožňují například čištění vzduchu, vod či snižování emisí. Slovensko i Chorvatsko se s ohledem na přírodní bohatství profilují jako trvale udržitelné destinace a z dlouhodobého hlediska kladou důraz na ochranu životního prostředí. Dalšími z proexportních akcí jsou připravované projekty ekonomické diplomacie – prezentace českého obranného průmyslu a projekt k elektromobilitě v Lublani. **x**

DOVOZU DOMINUJÍ LÉKY

České vývozy každoročně relativně stabilně narůstají, v dlouhodobém průměru více než o osm procent ročně. Podle pohybu zboží přes hranice v minulém roce vzrostly v důsledku hospodářského ochlazení jen o necelá čtyři procenta, nicméně na historicky rekordních 22,4 miliardy korun. Dovozy ze Slovenska činily jen 17,7 miliardy korun, o zhruba jedno procento méně než v roce 2018. Přebytek salda obchodní bilance pak mezi roky 2019 a 2018 vzrostl o necelou miliardu korun a poprvé v historii dosáhl téměř 4,8 miliardy korun.

Nejvýznamnější položkou českých vývozů do Slovenska jsou, obdobně jako do jiných zemí, osobní automobily a jejich díly, které v souhrnu představují čtvrtinu všech našich vývozů do této země. Dále český vývoz zahrnuje telefonní přístroje, dřevo, optická vlákna, živý hovězí dobytek a další komodity. Ze Slovenska naopak ČR dováží zejména léky (ty představují necelých 14 procent celkového dovozu), dále hliníkové plechy a profily, díly určené pro automobilový průmysl, sedadla a elektrotepelné spotřebiče.

CESTOVNÍ RUCH KVŮLI PANDEMII POKLESL ASI O 70 PROCENT

Za tři čtvrtletí tohoto roku lze pozorovat zhruba desetinový pokles vzájemného obchodu. Slovenská ekonomika byla také značně zasažena pandemií koronaviru. Propad HDP se v letošním roce odhaduje na šest až osm procent, i více. Veřejný dluh vyšplhal na 82,2 procenta HDP a značně klesly vývozy, které se významně podílejí na tvorbě domácího produktu. Navíc byl zásadně zasažen sektor cestovního ruchu, odhadované snížení příjmů je o 70 procent. Turismus se přitom rovněž značně podílí na tvorbě HDP, a to téměř 13 procenty. Pandemie do velké míry ovlivnila také automobilový a zpracovatelský průmysl.

Foto: Shutterstock.com

Na zmírnění ekonomických dopadů pandemie vláda schválila pět balíčků v celkové odhadované hodnotě okolo 6,8 miliardy eur, což odpovídá více než 13 procentům HDP a nadpoloviční většině příjmů státního rozpočtu. Jedná se zejména o podporu zaměstnanosti ve formě kurzarbeitu, podporu živnostníků, dále o úvěrová moratoria, státní garance a překlenovací úvěry s cílem zvýšení likvidity či státem dotované vouchery za účelem podpory domácího cestovního ruchu.

Opatření nové středopracíkové vlády cílí na investice do dosud podfinancovaných sektorů, jako je obranný průmysl či zdravotnictví. Vláda na konci května rovněž schválila návrh intervenčního zákona, jehož cílem je eliminace překážek významných investic, aby oživila hospodářský cyklus po pandemii. Významná investice je definována jako investice v souladu s cíli národních strategických politik a programů v oblasti dopravy, energetiky, hospodářské rozvojové infrastruktury, životního prostředí, zemědělství, bytové výstavby, zdravotnictví, dlouhodobé péče, výchovy, vzdělání, sportu, vědy, bezpečnosti

K symbolům slovinské energetiky patří elektrárna Trbovlje, jejíž 360 metrů vysoký komín je nejvyšším v Evropě.

a obrany, veřejné správy, kultury, administrativy a justice.

JÁDRO I ALTERNATIVNÍ ZDROJE ENERGIE

Příležitosti pro české vývozce skýtá zejména doprava, obranný průmysl, stavebnictví, ICT, zdravotnický a farmaceutický průmysl a energetika. Nová slovinská vláda podporuje výstavbu druhého bloku v jaderné elektrárně Krško. Projekt je v přípravné fázi.

Prioritou intervenčního zákona je rovněž výstavba hydroelektrárny Mokrice s plánovanou investicí 150 milionů eur. V plánu je vybudování elektroenergetické přenosové soustavy Cirkovce–Pince, Kamnik–Visoko, Gorica–Divača, trafostanice Dobruška Vas, kabelového vedení v Koperu a plynovodu Vodice–Lublaň a Ajdovščina–Lucija.

V souladu s požadavky trans-evropské dopravní sítě TEN-T bude ve Slovinsku probíhat řada infrastrukturálních projektů zaměřených na rozvoj a modernizaci železniční dopravy. Jde například o modernizaci železniční trati Zidani Most–Celje, Maribor–

Šentilj, železničního uzlu Pragersko a železničního tunelu Karavanky, rozšíření lublaňského dálničního obchvatu a úseků na dálnici A1.

Pokud jde o pozemní stavitelství, podobně jako Praha i Lublaň se potýká s nedostatkem bytů, proto bude vláda novou výstavbu podporovat.

V obranném sektoru má proběhnout modernizace ozbrojených sil s investičními náklady ve výši 780 milionů eur. Dále, zejména v souvislosti s nezbytným urychlením digitalizace, bude Slovinsko usilovat o zdokonalování IT systémů, například v oblasti e-government, e-health a v rozšiřování online služeb. Slibný je i rozvoj v oblasti e-commerce, v inovativních technologiích, jako jsou například nanotechnologie. Tak jako jiné země ani Slovinsko nemělo na pandemii dostatečně připravený zdravotnický systém a chyběly především ochranné pomůcky. Poptávka po těchto položkách bude v nejbližší budoucnosti zřejmě stále aktuální. ✖

Tereza Valášková

Odbor zahraničně ekonomických politik | Sekce EU a zahraničního obchodu | Ministerstvo průmyslu a obchodu

Informace o aktuálním vývoji pandemie ve Slovinsku

Druhá vlna zchladila optimismus

Jarní vlnu pandemie zvládlo Slovinsko díky přísným opatřením velmi dobře, což vzbudilo i optimismus, co se týče hospodářských důsledků. I přes návrat koronaviru nyní na podzim ale země z plánů na rozsáhlé investice neustupuje.

Slovinsko zvládlo první vlnu koronaviru úspěšně díky mimořádně přísným a razantním opatřením. Poměrně rychle byl zastaven růst počtu nakažených osob. Zdravotníci kvalitní a obětavou péčí zajistili úspěšnou léčbu a podařilo se zastavit šíření nákazy.

Vláda připravila několik balíčků pomoci. Občanům tak zajistila účinnou podporu a sociální stabilitu. Pomoc ekonomice se obzvláště projevila na trhu práce a díky ní je nyní počet nezaměstnaných významně nižší a zajištění pracovních míst vyšší. V důsledku epidemie se však podniky

potýkají s potížemi s likviditou, neboť finanční balíčky pro společnosti na překlenutí krize mají velmi přísné podmínky a ne každý podnikatel na ně dosáhne.

Vládní analytici před druhou vlnou odhadovali pro letošní rok pokles slovinského HDP o 6,7 procenta a zvýšení míry nezaměstnanosti až na 9,1 procenta. Slovinsko je podobně jako Česká republika exportně orientovaná země a odborníci očekávají letos pokles exportu o 12,5 procenta. Země si dala za cíl zachovat dobrou epidemiologickou situaci jako základ pro restart společnosti a ekonomiky.

ČEŠI POTŘEBUJÍ PRO VSTUP NEGATIVNÍ TEST

Nyní, po dramatickém nástupu druhé vlny, se bohužel všechny tyto poměrně optimistické výhledy jeví jako nereálné. Slovinsko se vrátilo do lockdownu, v noci platí zákaz vycházení a nikdo nesmí bezdůvodně opustit obec svého bydliště, obchody a provozovny poskytovatelů služeb zůstávají zavřené. Podnikatelská veřejnost, zejména malé a střední podniky, se obávají krachů, jež byly na jaře zažehnány právě díky vládním opatřením a optimistickým náladám, že nebezpečí pomínulo.

Co to znamená pro české vývozce? Vedle omezení vstupu do země, kdy je od českých občanů požadován negativní PCR test, a omezení pohybu po Slovinsku včetně uzavření ubytovacích zařízení, nejsou zavedena žádná zvláštní opatření, která by měla vliv na český export do této země. Všeobecná protiepidemická nařízení a jimi vyvolaná podnikatelská nálada jsou ale už samy o sobě

Náměstí v Lublani obvykle plné turistů zeje prázdnou, cestovní ruch se letos propadl kvůli pandemii na třetinu.

**Kontakt a desatero
pro obchodování
ve Slovinsku**

Foto: Shutterstock.com

výrazně omezujícími faktory pro obchodní jednání.

V SOUTĚŽI O STAVBU OSMI TUNELŮ JE I METROSTAV

Ani koronavirus ale nezastavil velké investice, jež slovinská vláda směřuje a chce směřovat do infrastruktury. V oblasti dopravy je to například výstavba přímořské rychlostní silnice H6 v úseku Jagodje–Lucija (realizace v letech 2021 až 2023), rozšíření lublaňského dálničního okruhu a výstavba nových napojení na dálnici (Šmarje–Sap, Brezovica, Vrhnika), dále protivětrné zábrany na rychlostní silnici H4 (Rebernice, Vipavská dolina) a výstavba třetí rozvojové osy dálniční sítě spojující regiony Koroška a Bela krajina. Práce na severní části trasy již byly zahájeny, realizace jižní části se předpokládá po roce 2022.

Ještě významnější investice se plánují v železniční infrastruktuře. Nejzajímavějším projektem je výstavba druhé koleje na trati Divača–Koper. Jedná se o 27 kilometrů dlouhý, tech-

Jednou z mála zemědělských komodit, v nichž je Slovinsko plně soběstačné, je mléko.

nicky náročný úsek. Dvacet kilometrů trati povede osmi tunely přes citlivý krasový terén, převýšení dosáhne 500 metrů. Odborníci odhadují, že se náklady na výstavbu druhé koleje přiblíží sumě 1,2 miliardy eur, přičemž část prostředků čerpá Slovinsko z evropských fondů, zbytek bude spolufinancovat pomocí půjčky Evropské investiční banky, vydáním dluhopisů a dalšími nástroji. Výstavba má trvat minimálně do roku 2025. Do dalších kol soutěží postoupil i český Metrostav ve spolupráci s místní stavební firmou GGD.

V POTRAVINÁCH NENÍ MALÁ ZEMĚ SOBĚSTAČNÁ

Příležitost je také v potravinářství, protože s výjimkou jednoho z největších producentů drůbežího masa v jihovýchodní Evropě Perutnina Ptuj není ve Slovinsku výrazná zemědělská výroba. Z hlediska pěstování a výroby zemědělských produktů země není soběstačná vyjma chmele, mléka, kuřecího masa a jablek.

Více než 80 procent hospodářství obdělává méně než 10 hektarů zemědělské půdy. Z hlediska produktivity zemědělské výroby Slovinsko dosahuje jen 55 procent průměrné produktivity v EU. Vláda proto podporuje a i nadále bude podporovat rozvoj udržitelného zemědělství a malé rodinné farmy. Šance pro dodávky v oboru zemědělské techniky a strojů tak spočívá hlavně v nabídce zařízení pro malá rodinná hospodářství a velmi pokročilých technologií, jako je například hydroponické pěstování. x

Alen Novosad, ředitel zahraniční kanceláře CzechTrade v Záhřebu s působností pro Chorvatsko a Slovinsko

ČEŠTÍ INVESTOŘI? V MINERÁLKÁCH I TURBÍNÁCH

České podniky už mnohokrát uspěly na slovinském trhu v roli dovozců i investorů. Obzvláště zajímavými se jeví například akvizice největšího slovinského e-shopu Mimosvrste.si ze strany Mall Group nebo akvizice cenového vyhledávače Ceneje.si ze strany Heureka Group a jejich společné dobývání dalších trhů v jihovýchodní Evropě. Také lze připomenout převzetí největšího výrobce minerálních vod Radenska českou Kofolou, obě společně posilují své pozice například v Chorvatsku. Výrazná česká stopa je vidět v energetice ve spolupráci slovinského výrobce turbín a čerpadel Litostroj Power s českou společností Litostroj Engineering Blansko pod záštitou vlastníka – české energetické společnosti Energo-Pro Group. Společnosti dodávají své produkty a poskytují služby po celé Evropě i v zámoří. x

Nejzajímavějším projektem je výstavba druhé koleje na trati Divača–Koper. Dvacet kilometrů trati povede osmi tunely přes citlivý krasový terén. Odborníci odhadují, že se náklady na výstavbu přiblíží sumě 1,2 miliardy eur. Do dalších kol soutěží postoupil i český Metrostav ve spolupráci s místní stavební firmou GGD.

Foto: Shutterstock.com

Podíl železniční dopravy má růst, na rozvoj zanedbané chorvatské železniční sítě je proto připraveno 6,7 miliardy eur.

Chorvatsko spouští velké projekty za peníze z evropských fondů

Nové elektrárny, plynojemy, nemocnice, čističky vod či železniční koridory. Chorvatská ekonomika dostala vstupem do Evropské unie mohutný impulz a chystá další investice za peníze z unijních fondů. Podílet se na nich mohou čeští dodavatelé, kteří mají v zemi u Jadranu vybudovanou dobrou pozici.

Ikdyž Chorvatsko stále není v schengenském prostoru, zůstává tradiční letní destinací českých turistů a Česko je pátou nejvýznamnější zemí, z níž do země u Jadranu proudí turisté. Čtyřmiliónové Chorvatsko je zřejmě i proto blízkým a rovněž slibně se rozvíjejícím trhem pro české vývozce.

Vstup do Evropské unie v roce 2013 a možnost být součástí vnitřního trhu umocnilo vzájemný obchod. Podle pohybu zboží přes hranice česko-chorvatská obchodní výměna vzrostla za posledních sedm let, tedy

mezi roky 2013 a 2019, o 75 procent – z dvanácti miliard na necelých 21 miliard korun. Na miskách vah ve vzájemném obchodu dlouhodobě převažují české vývozy nad chorvatskými dovozy. V uplynulém roce dosáhl český export téměř 15,9 miliardy korun, naopak chorvatský import třikrát méně. Aktivum salda obchodní bilance ve výši 10,7 miliard korun tak loni dosáhlo historického rekordu. Lze konstatovat, že české přebytky z obchodu se zbožím svým způsobem kompenzují chorvatské přebytky z cestovního ruchu.

VSTUP DO UNIE POMOHL

Vstup do EU měl na chorvatskou ekonomiku pozitivní vliv. Země má ambice se mezi státy eurozóny zařadit co nejdříve. Brání jí v tom zatím zejména vysoké veřejné zadlužení a pomalé zavádění reform.

V posledních letech zaznamenalo Chorvatsko dobré ekonomické výsledky, ale podobně jako další země i Chorvatsko bylo citelně zasaženo koronavirovou pandemií. Vláda přijala řadu opatření na podporu ekonomiky v celkové výši 3,9 miliardy eur, což představuje 7,2 procenta HDP. Vláda pomoc zacílila na udržení zaměstnanosti, podporu cestovního ruchu a podnikání. Podpora směřovala zejména malým a středním podnikům s příjmy do jednoho milionu eur, což je většina firem. Vláda firmám například umožnila odložit platby DPH, dočasně prominula daně z příjmu, přispěla ve výši 480 eur měsíčně na zaměstnance a ve výši 200 eur měsíčně na sociální a zdravotní pojištění těchto zaměstnanců.

Ekonomické dopady na chorvatskou ekonomiku mají být zejména v tomto roce výrazné. Je odhadován meziroční propad o více než devět procent HDP. Od roku 2021 má ekonomika opět růst, a to zhruba o 5,7 procenta a o 3,7 procenta v roce 2022.

Díky své výhodné geografické poloze je Chorvatsko logicky zaměřeno na služby, zejména cestovní ruch. Ten se podílí více než z pětiny na tvorbě hrubého domácího produktu. Česká republika se naopak tradičně orientuje na průmysl, v čemž spočívá konkurenční výhoda pro export. Nelze však zapomínat, že Chorvatsko poptává kvalitní technologie a značkové zboží. Nízká cena tedy nebývá hlavním kritériem. České firmy by proto nikdy neměly podcenit důraz na kvalitu, inovativní technologie a prezentaci. Příležitosti pro ně se nacházejí například v energetice, vodním a odpadovém hospodářství, v železniční a kolejové dopravě a ve zdravotnickém a farmaceutickém průmyslu.

SLUNCE MÁ PŘÍMOŘSKÁ ZEMĚ DOST, CHCE Z NĚJ ENERGIÍ

Ke konci loňského roku schválila chorvatská vláda novou energetickou strategii do roku 2030. Strategie se orientuje na využití obnovitelných zdrojů energie, zejména větru a slunce. Čtyři solární elektrárny Cres, Kaštelir, Vis a Vrljika Jug v hodnotě 10 milionů eur mají být prvními z velkých investičních projektů, přičemž státní energetická společnost HEP (Hrvatska elektroprivreda) plánuje do roku 2023 proinvestovat 100 milionů eur. Do roku 2050 by pak mělo být 80 procent elektrické energie tvořeno z obnovitelných zdrojů. Z Evropského fondu pro regionální rozvoj je na to možné vyčerpat čtyři miliardy eur.

V Chorvatsku je zvýhodněna energie z biomasy a z malých vodních elektráren. V oblasti plynárenství je realizováno napojení stávajícího plynovodu TAP (Trans Adriatic Pipeline) na IAP (Ionian Adriatic Pipeline) a dále probíhá rozšiřování a modernizace stávající sítě produktovodů a městských sítí. Potenciál pro české firmy existuje v zapojení do rekonstrukcí a modernizace

Foto: Shutterstock.com

V polovině století chce Chorvatsko získávat čtyři pětiny veškeré energie z větru, slunce a dalších obnovitelných zdrojů.

tepláren, průmyslových elektráren, plynovodů a zásobníků paliv.

ŽELEZNIČNÍ SÍŤ ČEKÁ MODERNIZACE

Štědré spolufinancování z evropských fondů rovněž skýtá značné možnosti v projektování a realizaci výstavby úpraven a čističek odpadních vod, kanalizací, vodovodních řadů, přečerpávacích stanic. V Chorvatsku je na kanalizaci napojena pouze necelá polovina obyvatel. Další příležitosti českým firmám nabízejí ekologické projekty na ochranu pobřeží.

Podíl železniční nákladní dopravy se má v Chorvatsku zvýšit ze současných 17 na 28 procent. Alokace ve výši 6,7 miliardy eur má tak jít na modernizaci chorvatské dlouhodobě

Čtyři solární elektrárny Cres, Kaštelir, Vis a Vrljika Jug v hodnotě 10 milionů eur mají být prvními z velkých investičních projektů.

zanedbávané železniční a kolejové dopravy. S tím souvisejí připravované tendry na modernizaci a výstavbu nových železničních tratí v úsecích Škrljevo–Rijeka–Jurdani, Karlovac–Oštarije, Oštarije–Škrljevo, Hrvatski

Leskovac–Karlovac, Okučani–Vinokovci a Dugo Selo–Novska v letech 2020 až 2022. Tendry mají být z 85 procent spolufinancovány ze strany EU.

ROSTOU NOVÉ NEMOCNICE V RIJECE ČI BĚLOVARU

Zajímavou obchodní příležitost pro české firmy představuje oblast zdravotnické techniky, zdravotnických a rehabilitačních nástrojů a zařízení. Potenciál také skýtá spolupráce v lázeňství a v oblasti rozvoje balneologických zařízení.

Většina chorvatských zdravotnických center vyžaduje modernizaci. Jde například o probíhající výstavbu nových nemocnic ve městech Rijeka a Bělovar, o plán na výstavbu nové nemocnice v Osijeku nebo modernizaci a rozšíření stávajících nemocnic v Záhřebu a ve Splitu. Exportní potenciál přináší i možnosti dodávek zařízení pro specializovaná pracoviště, jako jsou oční kliniky, gynekologicko-porodnické, zubní, kosmetické a chirurgické laboratoře. Mnohé projekty jsou opět podpořeny spolufinancováním z fondů EU. Pandemie koronaviru rovněž poukázala na chybějící ochranné oděvy, transportní a izolační prostředky (bioboxy, biovaký), systémy dekontaminace (sprchy, stany), dezinfekční prostředky, roušky, respirátory v nemocnicích. Mnohé nemocnice nejsou dostatečně vybaveny komplexním systémem biologické ochrany včetně prostředků urgentní péče.

V Chorvatsku se každoročně koná řada veletrhů a výstav, přičemž nejvýznamnějším výstavištěm jsou Veletrhy Záhřeb, které organizují několik desítek mezinárodních akcí ročně. Za zmínku stojí pravidelná prezentace České republiky v rámci české oficiální účasti pod záštitou Ministerstva průmyslu a obchodu na konferenci o ochraně životního prostředí, dodávkách, ochraně a čištění odpadních vod a obecně k udržitelnosti, která se obvykle koná v říjnu. V současné době ale vzhledem k situaci s covidem-19 nelze klasické proexportní akce dobře plánovat. ✖

Tereza Valášková

Odbor zahraniční ekonomických politik I
Sekce EU a zahraničního obchodu
Ministerstvo průmyslu a obchodu

Po zemětřesení je v Záhřebu poškozeno 25 tisíc budov. S opravou pomáhají i Češi

Rozsáhlé investice si vyžádá oprava chorvatské metropole po letošním zemětřesení, které bylo nejsilnější za posledních 140 let. Společně s projekty na rozvoj dopravy nebo vodohospodářství to patří k šancím pro české dodavatele. Chorvatští projektanti a firmy sami tyto projekty nezvládnou, říká Alen Novosad, ředitel zahraniční kanceláře CzechTrade v Záhřebu.

! Záhřeb nedávno zasáhlo ničivé zemětřesení. Vidíte v obnově města obchodní příležitost i pro české dodavatele?

Letos v březnu tu došlo k největšímu zemětřesení od roku 1880. Při něm bylo poškozeno staré městské jádro a celkem 25 tisíc budov a domů. Podle mezinárodní metodiky Světové banky byla odhadnuta celková škoda ve výši 11,6 miliardy eur. V několika příštích letech se očekávají investice do obnovy poškozených staveb ve výši 5,3 miliardy eur. Z toho dotace z Fondu soli-

Velmi pohotově reagovala firma Pragotherm a po zemětřesení v Záhřebu nabídla správci zdejší katedrály pomoc při obnově a testování fotokatalytických nátěrů proti řasám.

darity EU má být 469 milionů eur. Tak velký objem peněz, jež musejí být vynaloženy na obnovu budov a jejich statické zpevnění, jednoznačně znamená obchodní příležitosti pro dodavatele stavebních prací a výrobce materiálů. Bude třeba obnovit polovinu záhřebských škol, z nichž jedna třetina je zcela nepoužitelná a studenti ve směnách využívají prostor méně poškozených škol. Záhřebské nemocnice sídlí v historických budovách a areálech a nyní se vede debata o budoucím

Alen Novosad

Vystudoval bohemistiku na Filozofické fakultě Univerzity v Záhřebu. V Chorvatsku dříve působil jako ředitel organizačních složek ve stavebních společnostech Metrostav a Subterra. Zahraniční kancelář CzechTrade v Záhřebu s působností na chorvatský a slovenský trh vede od roku 2017. Hovoří chorvatsky, anglicky a rusky. Ve volném čase se věnuje cyklistice, lyžování a cestování.

řešení, které může spočívat buď ve výstavbě nového areálu, nebo v obnově stávajících zařízení. Velmi zřetelně se přitom na trhu projevuje nedostatek odborných a specializovaných firem a odborných pracovníků vůbec. Město Záhřeb plánovalo i dopravní stavby, jako je nová tramvajová trať vedoucí na letiště nebo nový most přes řeku Sávu. Je ale otázkou, jak se projeví na stavebních plánech metropole následky zemětřesení a pandemie.

! České firmy před vstupem Chorvatska do EU kritizovaly tamější byrokracii a další překážky dovozu. Zlepšila se situace díky členství země?

Nyní platí stejná pravidla na všech trzích Evropské unie, tedy i v Chorvatsku, a žádné zvláštní administrativní překážky pro dovoz neexistují, ačkoli je veřejností podporovaná snaha v určitých oborech upřednostňovat tuzemské dodavatele. Obdobná nálada však panuje na většině trhů a neodchyluje se od evropských obchodních zvyklostí. V některých oborech naopak převládá úsilí upřednostňovat některého konkrétního zahraničního dodavatele, třeba i českého. Od přidružení Chorvatska k EU neustále roste český export a české výrobky se stále častěji objevují v prodejnách. To dokazuje, že exportu nic nebrání.

! Kterých výrobků se to zejména týká?

Před deseti lety si například chorvatský zákazník nemohl v obchodě běžně koupit české pivo, ačkoli se vždy těšilo velké oblibě. Nyní je ve zdejších

Foto: CzechTrade

prodejních nabídka českých piv velmi pestrá a patří mezi nejprodávanější dovozní značky. Zdravé biopotraviny a cereálie i malých českých výrobců jsou také často zastoupeny, a to nejen v sortimentu specializovaných prodejen. Chorvatský spotřebitel české značky přijímá velmi dobře. Je samozřejmě potřeba adekvátní marketingová podpora. V oblasti vodohospodářství bych rád vyzdvihl společnost ASIO, která už realizovala řadu projektů čističek odpadních vod ve zdejších průmyslových areálech a svou místní pobočku využívá i pro expanzi do sousedních zemí. V oblasti stavebnictví velmi pohotově reagovala firma Pragotherm – servis fasád – a po zemětřesení v Záhřebu nabídla správci zdejší katedrály pomoc při obnově a testování fotokatalytických nátěrů proti řasám.

› Výrazně se rozrůstá chorvatská železniční síť. Podílí se na realizaci i čeští dodavatelé?

Po vybudování dálniční sítě se Chorvatsko chystá na velké investice do modernizace a výstavby železniční infrastruktury. Nejvýznamnějším a často diskutovaným projektem je rychlé spojení Budapešti s Rijekou a jejím přístavem přes železniční uzel Záhřeb. Valná část financování z fondů EU je schválena, úsek ze Záhřebu na maďarské hranice se už staví. Další úseky na jih od Záhřebu budou předmětem veřejných zakázek v měsících a letech před námi. Chorvaté chtějí, aby byla celá trať dokončena do roku 2030. České stavební a dodavatelské firmy mají bohaté zkušenosti s modernizačními koridory a mají co nabídnout. V minulosti se v tomto oboru pohybovaly stavební firmy OHL ŽS a Subterra. Nyní se snaží prosadit na trhu zabezpečovací techniky.

› V Chorvatsku žije početná česká komunita. Mohou ji čeští vývozců využít jako pomoc při obchodu? Česká menšina je neorganizovanější a neaktivnější národnostní komu-

Foto: Shutterstock.com

nitou v Chorvatsku. Kostru této organizace tvoří 31 besed sdružených ve Svazu Čechů. Díky ústavnímu zákonu má spolu se slovenskou menšinou právo i na vlastního poslance. Češi se v chorvatském prostředí prosazují ve všech oblastech veřejného života a také v podnikání. Bohužel se to výrazně neprojevovalo na obchodních kontaktech s Českou republikou, což je s ohledem na potenciál menšiny škoda.

› Chorvaté si vyjednali velký objem dotací z fondů EU. Jsou tak úspěšní i při využití těchto peněz? Chorvatská republika se považuje za vítěze vyjednávání víceletého finančního rámce na období 2021 až 2027, protože si jako nováček mezi členskými zeměmi dokázala vyjednat určitý bonus. Bude tak mít k dispozici celkem 22 miliard eur. Víceletý finanční rámec bude disponovat 12,7 miliardy eur a nástroj EU nové generace (Next generation EU) dává Chorvatsku k užití dalších 9,4 miliardy eur. Jde prakticky o dvojnásobek alokace, kterou Chorvatsko disponuje z předchozího rámce 2014

Na opravách záhřebské katedrály se podílí mimo jiné i česká společnost Pragotherm.

Video: Rozhovor s Alenem Novosadem o byznysu v Chorvatsku

Kontakt a desatero pro obchodování v Chorvatsku

až 2020. Současně ale zaostává a je nejhorší ze všech členských zemí EU v samotné realizaci projektů a v jejich proplácení, protože do října 2020 dokázalo proplatit koncovým uživatelům jen 39 procent peněz. Důvodem špatných výsledků je velmi složitá procedura veřejných zakázek. Chorvatsko musí schválené projekty dokončit a proplatit nejpozději do konce roku 2023.

› Na co zejména peníze směřují, podílejí se na projektech čeští dodavatelé?

Do priorit se i v budoucím finančním období řadí v první řadě modernizace vodního hospodářství s projekty čištění odpadních vod, zásobování pitnou vodou, protipovodňové ochrany a závlahové systémy (čtyři miliardy eur), modernizace a výstavba železničních tratí, nákup vlaků (tři miliardy eur), modernizace silniční sítě (jedna miliarda eur), místní rozvoj, podpora podnikání a zemědělství. Už v minulosti se české firmy podílely na realizaci projektů vodohospodářské a dopravní infrastruktury. Znají zdejší prostředí, a tudíž by tak velký objem prostředků měl být dostatečným lákadlem pro české exportéry, aby se snažili aktivněji prosadit na trhu. Zdejší projektanti ani inženýrské, stavební či montážní firmy sami tyto projekty nedokážou zvládnout. x

(red)

Před deseti lety si chorvatský zákazník nemohl v obchodě běžně koupit české pivo, ačkoli se vždy těšilo velké oblibě. Nyní je ve zdejších prodejnách nabídka českých piv velmi pestrá a patří mezi nejprodávanější dovozní značky.

Chorvatsko vyhrálo turistickou sezonu ve Středomoří. Čechů přijelo půl milionu

V době koronaviru země zariskovala a na léto se otevřela turismu. Sázka se vyplatila. Nynější růst počtu nakažených v Chorvatsku souvisí s cestovním ruchem jen málo a země měla lepší sezonu než jiné středomořské státy. Přesto dosáhl počet turistů v Chorvatsku jen 40 procent loňské rekordní sezony.

Naopak velký propad zaznamenává chorvatská exkláva – oblast Dubrovniku – která je hojně navštěvována letecky a plavebně a do níž se lze po silnici dostat jen přes území Bosny a Hercegoviny. Takto znevýhodněná destinace dosáhla jen 22 procent loňského výsledku. Ale i jí se blýská na lepší časy, protože probíhá stavba velkého mostu na poloostrov Pelješac, který má obejít zahraniční území a usnadnit tak Chorvatům i turistům cestu do Dubrovníku už v roce 2022.

Z ČESKA PŘIJELO O TŘETINU MĚNĚ TURISTŮ NEŽ LONI

I přes v mezích možností pozitivní výsledek turistické sezony byl podle statistických údajů Chorvatského turistického sdružení (HTZ) počet

Letos od ledna do září Chorvatsko navštívilo 511 tisíc Čechů oproti 779 tisícům za stejné období loňského roku.

návštěvníků v období od ledna do konce září jen na úrovni 40 procent jejich loňského počtu. Počet realizovaných nocí dosáhl poloviny loňského objemu.

Počet českých občanů a jejich nocí strávených na chorvatské straně Jadrana byl na úrovni 65 procent loňského roku. Celkem letos od ledna do září Chorvatsko navštívilo 511 tisíc Čechů oproti 779 tisícům za stejné období loňského roku. I letos Češi patřili se sedmiprocentním podílem mezi nejčastější návštěvníky. Nejvíce, téměř čtvrtinu všech návštěvníků, tvořili Němci. Na Slovinci připadlo 15 procent a na Poláky devět procent. Největší propad počtu turistů nastal pro Chorvatsko u návštěvníků z Rakouska (o 70 procent) a Itálie (až o 80 procent). ✘

Alan Novosad
ředitel zahraniční kanceláře CzechTrade v Záhřebu

Foto: Shutterstock.com

Od konce srpna, kdy bývalo v Chorvatsku denně potvrzováno v průměru 300 covid-19 pozitivních osob, se počet postupně zvyšoval. Ve druhé polovině října byla evidována obvykle tisícovka potvrzených nově nakažených případů každý den. Z dat tedy vyplývá, že cestovní ruch měl na zdejší epidemiologickou situaci malý, až zanedbatelný vliv. Aktuální zvýšení počtu nakažených nelze přepisovat otevřeným hranicím ani poměrně vysokému počtu turistů. Také by nebylo správné konstatovat, že se z Chorvatska stala líheň nákazy, odkud se exportovala do dalších zemí světa. Státy neevidovaly větší počet osob, jež se nakazily během dovolené v Chorvatsku. Výjimkou mohou být jedině noční kluby na ostrově Pag

Nejčastějšími návštěvníky chorvatských pláží byli letos Němci, Slovinci, Poláci a Češi.

Informace o aktuálním vývoji pandemie v Chorvatsku

a ve Splitu, které jinak kladný obraz chorvatského turismu poškozovaly.

DUBROVNIK TRPÍ IZOLACÍ, NAPRAVIT TO MÁ NOVÝ MOST

Po srovnání s dalšími středomořskými destinacemi vyšlo Chorvatsko z letošní turistické sezony jako vítěz. Především díky dobré epidemiologické situaci na začátku léta, ale i pro svou výhodnou geografickou polohu a přiměřenou dojezdovou vzdálenost k hlavním městům ve střední Evropě. Daleké destinace, dostupné především letecky, byly ve velké nevýhodě. Chorvaté situaci využili a snažili se ze sezony vytěžit maximum. Například autem dosažitelná letoviška na severu Chorvatska (Istrie, Kvarner a oblast Zadaru) v srpnu hlásila počet turistů srovnatelný s rekordní sezonou 2019.

Klíčovým projektem je most na poloostrov Pelješac

Odříznuté město Dubrovník propojí se zbytkem Chorvatska most, který by měl být dokončen v roce 2022. Jde o jeden z mnoha megaprojektů, které v poslední době Chorvaté spustili v rozvoji dopravy. V následujících letech na ně dostanou od Evropské unie dalších šest miliard eur.

V chorvatské dopravě se aktuálně realizuje řada infrastrukturních projektů za více než 2,5 miliardy eur. Podle tamějšího Ministerstva moře, dopravy a infrastruktury se v příštím období očekává pokračování investičního cyklu a z nového víceletého finančního rámce EU pro roky 2021 až 2027 na tyto účely půjde dalších šest miliard eur.

Největší důraz bude kladen na modernizaci železnice, konkrétně na dokončení takzvané nížinné tratě. Zahnuje to dokončení modernizace úseku Záhřeb – maďarská státní hranice, modernizaci úseku Záhřeb–Karlovac a výstavbu nového úseku vedeného mnoha tunely v úseku Karlovac–Rije-

Historické město Dubrovník je zatím izolovanou exklávou, protože ji od zbytku Chorvatska odděluje území Bosny a Hercegoviny.

ka. Platí to také pro modernizaci celé chorvatské části Koridoru X, tedy trati Záhřeb–Bělehrad.

Vedle těchto projektů se současně očekává i brzké podepsání kontraktů a realizace rekonstrukce 65 železničních přejezdů. Zahájení prací proběhne na začátku příštího roku a plánované peníze pro tento projekt dosahují více než 20 milionů eur.

KLÍČOVÝM PROJEKTEM JE MOST NA POLOOSTROV PELJEŠAC

Během mandátu současné vlády se očekává dokončení největšího a nejvýznamnějšího projektu v Chorvatsku – mostu na poloostrov Pelješac, který má propojit chorvatskou exklávu Dubrovník se

zbytkem země. Termín pro dokončení mostu je začátek roku 2022 a dokončení celého projektu včetně přístupových komunikací podle harmonogramu přijde v roce 2023.

Investice do silniční infrastruktury budou pokračovat i v příštím období a chystají se celkově projekty za dvě miliardy eur. Vztahuje se to na dokončení chorvatské části koridoru, který přesahuje délku 700 kilometrů a vede z Budapešti až do přístavu Ploče. Výstavba poslední chorvatské části v úseku Beli Manastir – státní hranice s Maďarskem bude dokončena v roce 2023.

V příštím období se také investice zaměří na řadu projektů v oblasti Splitu, jako jsou silniční obchvaty Splitu a Omiše za 270 milionů eur a tunel Kozjak za 135 milionů eur.

MÝTNÉ BUDE VYBÍRAT BEZKONTAKTNÍ SYSTÉM

Pokračují i investice do dálniční sítě na Istrijském poloostrově, konkrétně do výstavby druhého tubusu tunelu Učka v délce pěti kilometrů. Jde o investici ve výši 200 milionů eur, která by měla stačit nejen na druhou tunelovou rouru, ale i na další přílehlé objekty.

Další oblasti, do nichž se bude investovat, jsou námořní přístavy a říční přístav Osijek (400 milionů eur) a letištní infrastruktura v Zadaru, Osijeku a Krku (120 milionů eur). Budou se nakupovat autobusy a tramvaje pro městskou hromadnou dopravu a v Záhřebu i stavět nová tramvajová trať. Počítá se s investicemi do automatického řízení dopravy.

Do začátku letní sezony 2022 bude zprovozněn nový, bezkontaktní systém pro vybírání dálničního mýta, který pokryje všechny dálniční tahy v Chorvatsku, včetně těch, které jsou v koncesi. Největší část těchto projektů bude spolufinancována z fondů EU. **x**

Kolektiv pracovníků zahraniční kanceláře CzechTrade v Záhřebu

Mnozí Chorvati mají zkušenosti z Německa. Čekají tedy německou kvalitu

Čistírny odpadních vod a technologie pro ně dodává do Chorvatska už 20 let brněnská společnost Asio. V zemi si založila vlastní dceřinou firmu, byť až napodruhé. Řada chorvatských podnikatelů prý dříve získala peníze i zkušenosti v Německu, jsou proto zároveň zvyklí na vysokou jakost.

Uzemě obklopené mořem je to vlastně paradox. Voda je v Chorvatsku velmi cenným artiklem. Na jejím čištění a úpravě se tam už dvě dekády podílí česká společnost ASIO. Nejprve byla na trhu přítomna jako subdodavatel a poskytovatel know-how pro místní firmy, nyní už má deset let v Chorvatsku vlastní dceřinou společnost. Její zrození ale nešlo úplně hladce. „Založit firmu napoprvé se nepovedlo, chorvatský partner si to po zaučení pracovníků rozmyslel. Druhý pokus ale už úspěšný byl. Naše současná strategie je vytvořit si na chorvatském trhu dobré jméno a působit tam dlouhodobě,“ říká jednatel společnosti Karel Plotěný. Loni měla společnost zatím nejlepší rok na chorvatském trhu, když tam její obrat dosáhl v přepočtu zhruba 25 milionů korun.

ČISTÍRNA VOD PRO AUTOKEMP I RYBÁRNU

Mezi reference si zapsala už různé zajímavé zakázky. Zatím nejčastěji

dodává čistírny pro potravinářský průmysl. Takovým případem byla třeba čistírna odpadních vod pro firmu Cromaris, jež zpracovává ryby. „Výjimkou nejsou ani technologie pro komunální čistírny a dodávky technologií pro rekreační zařízení. Například jsme dodali čistírnu odpadních vod pro autokemp na ostrově Dugi Otok. Součástí našeho portfolia jsou i kusové vodohospodářské výrobky, jako jsou domovní čistírny,“ říká Karel Plotěný.

Firma byla loni účastníkem i řady výběrových řízení na technologie pro velké čistírny, většinou na zpracování kalů. Těžší z technologického náskoku. „ASIO má v portfoliu i nejnovější membránové technologie umožňující recyklaci odpadních vod, sladká voda je v Chorvatsku cenná,“ připomíná Alen Novosad, ředitel zahraniční kanceláře CzechTrade v Záhřebu.

NEJLÉPE JE PROŽÍT PÁR PROBLÉMŮ

Co se týče mentality Chorvatů a jejich obchodního stylu, neexistuje podle

Zatím neúspěšnější byl pro ASIO v Chorvatsku loňský rok, kdy tam finanční objem zakázek dosáhl 25 milionů korun.

Obecně je v Chorvatsku nedostatek odborníků, protože ti často odešli pracovat do Německa. Na druhé straně jsou Chorvati z toho stejného důvodu – peníze mají ti, kdo pracují v cizině, nebo pro zahraniční návštěvníky – jako klienti nároční.

SPOLEČNOST ASIO

Brněnská inženýrsko-dodavatelská firma byla založena v roce 1993. Působí ve vývoji, dodávkách a výrobě technologií pro čištění a úpravu vod a čištění vzduchu. Nabízí řešení pro rodinné domy, obce, města, nemocnice i další klienty. Od roku 2017 se společnost rozdělila na dvě firmy. ASIO NEW se specializuje především na prodej vodohospodářských výrobků. ASIO TECH se orientuje spíše na dodávky technologií a technologických celků. Dohromady se budou letos blížit obratu 300 milionů korun a zaměstnávají asi 85 zaměstnanců. Značka je zastoupená ve 32 zemích světa, mezi něž patří například Chorvatsko, Estonsko, Slovensko, Francie, Německo, Řecko, Maďarsko, Rumunsko či Rusko. **x**

Karla Plotěného nějaké univerzální hodnocení. „Hned napodruhé se nám podařilo najít spolehlivého partnera, a to je základ pro působení v zahraničí. Obecně je v Chorvatsku nedostatek odborníků, protože ti často odešli pracovat do Německa. Na druhé straně jsou Chorvati z toho stejného důvodu – peníze mají ti, kdo pracují v cizině, nebo pro zahraniční návštěvníky – jako klienti nároční. Očekávají německou kvalitu,“ vysvětluje podnikatel. „Byly doby, kdy nás trh nutil obchodovat bártrově, sháněli jsme odbyt pro sirup, ale dnes už jsou vztahy dodavatele s odběratelem standardní. Co se týká vztahů s Chorvaty, důležitý je osobní kontakt a tvorba vztahu. Ideální je několik společně prožitých problémů, případně společná dovolená,“ dodává.

SPOLEČNĚ NA VOD-KU

Karel Plotěný oceňuje spolupráci s agenturou CzechTrade, která pomáhá s účastí na důležitých veletrzích. „Tradičně podporuje účast na výstavách, jako je akce Aktuální problematika vodovodů a kanalizací pořádaná na různých místech v Chorvatsku nebo česká VOD-KA, jež je spojena i s konferencí. CzechTrade se tam stará o propagaci české účasti a zajištění návštěvnosti expozice. Díky tomu se daří organizovat schůzky našich a chorvatských vodárenských expertů a společností na vysoké úrovni,“ uzavírá Karel Plotěný. **x** (red)

Navzdory pandemii na některých trzích rychle roste prodej aut nebo vína

Zprávy o příležitostech pro české vývozce a byznysu ve světě připravili ředitelé zahraničních kanceláří agentury CzechTrade.

TURECKO

Poptávka po osobních vozech trhá rekordy

Prodej osobních automobilů a lehkých užitkových vozidel v Turecku v září meziročně vzrostl o 116 procent na víc než 90 tisíc kusů a podle údajů Sdružení automobilových distributorů (ODD) dosáhl historického měsíčního maxima. Za tři čtvrtletí tohoto roku se prodeje vozidel meziročně zvýšily o tři čtvrtiny na víc než 493 tisíc vozů, čímž překonaly celý loňský rok, kdy bylo prodáno 479 tisíc automobilů. Stoupající prodeje nastávají navzdory zvýšení daní, které Turecko zavedlo v srpnu na většinu dovážených automobilů. Navýšilo svoji speciální spotřební

daň (ÖTV) u vozů střední třídy a luxusních automobilů.

Nejoblíbenějšími vozy byly sedany, následovaly SUV a hatchbacky. Poptávka se s účinkem pandemie nadále zvyšuje. Také se zrychlily nákupy vozidel, které jsou pořizovány jako investice. Poptávka po automobilech od začátku letošního června posiluje také poté, co tři státní banky představily nízkouročené úvěrové balíčky pro individuální i firemní zákazníky, kteří si chtějí koupit nová či ojetá osobní vozidla. x

Vladislav Polách, CzechTrade Istanbul

ČÍNA

Podniky letos zaplatí nižší daně a poplatky

Čínská vláda oznámila, že bude pokračovat v redukci daní a poplatků, aby podpořila firmy při snižování nákladů a zachování zaměstnanosti. Jedná se o další opatření v rámci podpory čínské ekonomiky po dopadu pandemie covidu-19. Podle čínského daňového úřadu firmy na daních a poplatcích do konce roku ušet-

ří v přepočtu více než 360 miliard dolarů. Ekonomický růst ve třetím čtvrtletí předčil očekávání, nicméně čínská vláda vzhledem k propuknutí druhé vlny koronaviru ve světě zůstává obezřetná a snaží se různými opatřeními podpořit ekonomiku. x

Aleš Červinka, CzechTrade Šanghaj

NĚMECKO

Potraviny označí nutriční semafor

Německo od listopadu zavádí takzvaný nutriční semafor, který má spotřebiteli pomoci snadněji porovnat výživové hodnoty potravin. Pětistupňový semafor funguje na bázi přepočítávání škodlivých látek, jako jsou cukr, tuk či sůl, oproti látkám prospěšným, jako jsou bílkoviny nebo vláknina, na jedinou celkovou hodnotu – od A (nejpříznivější) po E (nejhorší). Výrobci potravin mohou toto označení uvádět na předních stranách obalů hotových výrobků. Obhájci spotřebitelů nový systém vítají, nicméně kritizují jeho dobrovolnost a nefunkčnost u jednosložkových produktů. Zastávají názor, že by semafor měl být zaveden povinně a jednotně uvnitř celé Evropské unie. Obdobný systém byl zaveden »

CzechTrade
denně – zahraniční
obchodní
příležitosti
e-mailem

Foto: Shutterstock.com

PERU

České technologie se představily na virtuálním těžařském veletrhu

V polovině října probíhal virtuální veletrh těžby a sociální udržitelnosti organizovaný Institutem důlních inženýrů Peru, na němž zahraniční kancelář CzechTrade Lima, zastupitelský úřad České republiky v Limě a Ministerstvo průmyslu a obchodu prezentovaly technologie českých firem.

Veletrh měl v tomto formátu svou premiéru. Organizátorům se podařilo přes opatření proti šíření koronaviru zajistit vhodnou platformu, kde lze prezentovat a diskutovat o návrhy na zvýšení konkurenceschopnosti peruánského těžebního sektoru.

Prostřednictvím národního stánku byla Česká republika představena jako nositelka jedinečného know-how nabízející širokou škálu technologií. Český stánek zaznamenal přes 400 návštěv a na 80 uživatelů si stáhlo katalog českých firem z oblasti těžby. V době, kdy jsou omezené možnosti cestování a přímého prezentování komerčních i nekomerčních řešení v zájmových teritoriích, byl tento způsob prezentace vhodnou cestou, jak navazovat a prohloubit kontakty a zvýšit povědomí o české nabídce v Peru. **x**

Martin Rossbach, CzechTrade Lima

již v roce 2017 ve Francii, nicméně právě kvůli jeho dobrovolné bázi se nijak výrazně nerozšířil a hodnocení výrobku je uvedeno pouze na pěti procentech obalů hotových potravin. **x**

Adam Jareš, CzechTrade Düsseldorf

LITVA

Místní vláda podpoří podnikatele jednou miliardou eur

Litevská vláda oficiálně spustila fond na podporu podnikání, jehož cílem je poskytnout dočasnou podporu středním a velkým podnikům, které byly zasaženy koronakrizí. Fond má primárně podpořit a napomoci při obnově těch sektorů, které jsou považovány za důležité pro národní hospodářství, dále má za cíl podpořit kapitálový trh, mobilizovat institucionální investory a sledovat návratnost investic pro účastníky fondu. Vláda investuje 100 milionů eur, na dalších 400 milionů eur poskytne státní záruky za dluhopisy a zbylých 500 milionů eur bude získáno od soukromých investorů. **x**

Věra Všeticková, CzechTrade Pobaltí

Foto: Shutterstock.com

Dubajské metro, které je nejdelší zprovozněnou linkou s vagonem obsluhovanými bez řidiče, je spolu s tramvajovou linkou průkopníkem městské kolejové dopravy v regionu Perského zálivu. Jen za první půlrok svého provozu v roce 2009 přepravilo na 10 milionů pasažérů. Nyní má přes 90 kilometrů trati a přibyla také linka postavená kvůli Světové výstavě EXPO 2020 Dubaj vedoucí až k branám výstaviště. Ve fázi projektu je prodloužení druhé linky.

**Další aktuální
zprávy a kontakty
na zahraniční síť
CzechTrade**

SPOJENÉ ARABSKÉ EMIRÁTY

V regionu u Perského zálivu posiluje kolejová doprava

Také hlavní město Emirátu Abú Dhabí řeší zavedení metra jako velmi sofistikovaného způsobu městské dopravy šetrného k životnímu prostředí. Podle regionálních zástupců společnosti Alstom, která je dodavatelem kolejových prostředků pro dubajské metro a tramvajovou linku, dřímá v regionu značný potenciál, a to i přes nepříznivé dopady ekonomické krize vyvolané pandemií a nízkými cenami ropy.

Městskou kolejovou dopravu vnímají jako vhodný způsob osobní dopravy v přelidněných a automobilovou dopravou nasycených městech i další státy v oblasti Perského zálivu. Značný potenciál je spatřován hlavně v Saúdské Arábii. Hlavní město Rijád již přikročilo k projektu v hodnotě 22,5 miliardy dolarů na výstavbu nových linek metra, aby odlehčilo osobní dopravě ve městě. Další potenciál je ve městech Džida a Mekka nebo na východním pobřeží Perského zálivu. Kuvajť a Bahrajn jsou zmiňovány jako další adepti pro výstavbu metra či tramvajových linek. **x**

Michal Nedělka, CzechTrade Dubaj

UKRAJINA

Produkce mléka drasticky klesá

Roční spotřeba mléka na Ukrajině činí 185 kilogramů na obyvatele. Domácí výroba každoročně klesá a ani zdaleka nedokáže uspokojit požadavky spotřebitelů, takže místním potravinářským řetězcům nezbyvá než se obrátit

riích chovu. Mlékárenská produkce od 90. let minulého století neustále klesá. Objem zpracovaného mléka klesl od roku 1990 z 18 milionů tun na 3,8 milionu tun, produkce plnotučných mléčných výrobků se snížila na

Foto: Shutterstock.com

s poptávkou po jogurtech, smetaně, tvrdých i měkkých sýrech a dalších mléčných výrobcích za hranice své země. Za posledních 30 let se počet mlékárenských podniků na Ukrajině snížil na třetinu. Ke konci loňského roku zde fungovalo 192 závodů, zatímco v roce 1990 jejich počet dosahoval 643.

Během pěti měsíců letošního roku klesla domácí produkce mléka meziročně o 3,6 procenta ve všech katego-

1,1 milionu tun oproti 6,4 milionu tun v 90. letech. Výroba másla klesla na 89 tisíc tun, sýru na 129 tisíc tun, sušeného mléka na polovinu, tedy na 34 tisíc tun a kondenzovaného mléka až na 75 tisíc tun oproti 166 tisíc tunám v roce 1990. Situace vede k navyšování dovozu mléka a mléčných výrobků. Příležitosti jsou tak i pro české mlékárny. x

Antonenko Oksana, CzechTrade Kyjev

KOLUMBIE

Obliba vína během koronakrize narůstá

Kolumbijci nejsou tradičním národem vinařů. Víno je v zemi považováno za luxusnější nápoj a do jisté míry ukázkou společenského postavení. Ovšem s tím, jak v zemi roste střední třída, vzrůstá i poptávka po dražším zboží. K výraznému zvýšení odbytu došlo překvapivě právě letos, kdy byly příjmy domácností zasaženy pandemií covidu-19 a kdy ekonomika země po dlouhé měsíce prakticky stála.

Spotřeba vína vzrostla hned na začátku roku, a to v celkových prodejkách o 16,8 procenta. Nejlépe si z prodejků vedla skupina supermarketů Éxito, která se včas adaptovala na online prodej. Podle prezidenta společnosti Carlose Giralda je nárůst důsledkem

postupného přijímání nových konzumačních návyků. Víno se čím dál častěji stává součástí společenských událostí nebo nápojem k jídlu.

Další zajímavou skutečností je pozice vína v moderních distribučních kanálech, jako je internet. Zde zaujímá hned po pivu druhou pozici v žebříčku prodejků, přičemž objemy prodejků neustále rostou. Pouze supermarkety Éxito od ledna do září prodaly vína za 113 miliard pesos, což představuje 3,8 milionu láhví. Tento objem znamená téměř čtvrtinový růst ve srovnání se stejným obdobím loňského roku. Mezi nejoblíbenější patří chilská a argentinská vína, následují španělská, francouzská a italská. Kolumbie by

Foto: Shutterstock.com

JAPONSKO

Země chce uhlíkovou neutralitu do roku 2050

Premiér Jošihide Suga zásadně změnil přístup Japonska ke klimatickým změnám a cíle nově sladil s politikou EU. Jošihide Suga, jenž v září ve funkci nahradil historicky nejdéle sloužícího premiéra Šinzóa Abeho, tak učinil před parlamentem při svém prvním vystoupení, ve kterém představil své politické cíle. Větší důraz na boj se změnami klimatu a závazek dosažení uhlíkové neutrality do roku 2050 tvořily jedny z hlavních bodů. Zároveň podle premiéra hospodářská transformace nutná pro dosažení tohoto cíle již není ohrožením pro ekonomický rozvoj, ba naopak přináší příležitosti k růstu hospodářství. Vedle podpory obnovitelné energie a navýšení podílu solárních elektráren bude klíčovou roli hrát technologie zpětného zpracování vypuštěného CO₂. Japonská vláda proto chystá opatření pro zintenzivnění výzkumu v této oblasti a věří, že v následujících desetiletích se jí podaří, navzdory současné pozici Japonska jako pátého největšího světového producenta CO₂, dosáhnout stanoveného cíle. x

Martin Jirkal, CzechTrade a CzechInvest Tokio

vzhledem k tomuto trendu mohla začít zajímat i české vinaře. x

Pavel Eichner a Jan Komárek, CzechTrade Bogota

Tipy pro čas pandemie: Jak obchodovat se zahraničními klienty

Svět zpříšňuje ochranná proticovidová opatření. Jak si v zahraničí udržet stávající zákazníky nebo najít nové? Jaký zvolit způsob komunikace? Ředitelé vybraných zahraničních kanceláří CzechTrade, kteří nabízejí asistenci přímo v teritoriích, radí mimo jiné navázat kontakt přes sociální sítě.

Agentura CzechTrade nabízí přímou pomoc ve zhruba pěti desítkách zemí světa. Zde jsou tipy, jak si udržet obchodní kontakt s klienty na nejvýznamnějších trzích v době globální pandemie.

NĚMECKO

Němečtí zaměstnanci v kancelářských profesích zůstávají obvykle na home office. Osobní setkání a návštěvy nahradily online platformy. Aktuální situaci nenahrává uzavření nových obchodů a konec roku bude více o fungujících dodavatelsko-odběratelských vztazích.

Zejména u investičních technologií je znát útlum poptávky. Velký rozmach naopak zažívá e-commerce. V předvánočním čase dramaticky rostou online prodeje, ale také přibývají noví prodejci. Na internetu nakupují i konzervativnější zákazníci, kteří dříve toto prostředí tolik nevyužívali.

Chystá-li se vývozce expandovat do Německa, měl by si připravit oslovení, firemní prezentaci, katalogy, ceníky a webové stránky v němčině a nechat vše zkontrolovat rodilým mluvčím. Čas věnujte průzkumu trhu. Hledejte podobné produkty, všimněte si, jak jsou prezentovány, kde, kým a za jaké ceny jsou nabízeny. Pro vyhledání kontaktů využijte největší bezplatnou B2B databázi Wer liefert was (WLW). Vaše cílová skupina zákazníků a prodejní kanály budou do velké míry kopírovat ty v Česku. Nenechte se odradit, pokud

na prvotní e-mail nikdo neodpoví, počítejte s delší reakční dobou. Telefonujte.

Aktuální situace nepřeje cestování. Vaši němečtí partneři ocení, pokud nabídnete online alternativu. Hledejte nové cesty. Zašlete vzorky poštou předem, aby si na ně nákupčí mohli během online prezentace sáhnout. Němci ocení živou prohlídku vaší výroby přes webkameru. **x**

Adam Jareš a Kristýna Kubičková,
CzechTrade Düsseldorf

RAKOUSKO

Také jižní soused ČR opět zpříšňuje ochranná opatření. Je doporučena práce z domova a rozšíření Kurzarbeit, což znesnadňuje osobní komunikaci, jež je pro Rakušany důležitá. Země se snaží klást velký důraz na digitalizaci a na internet se přesunula i část veletrhů a B2B akcí. Osobní kontakt sice online alternativy plně nenahradí, ale právě nyní je důležité, aby české firmy byly svým rakouským partnerům neustále k dispozici.

Exportéři, kteří na rakouský trh teprve vstupují, musejí počítat s tím, že je zapotřebí vynaložit větší úsilí a oslovit více partnerů než dříve, aby došlo k navázání spolupráce. Řada rakouských firem se sama potýká s problémy a nemají kapacitu uzavírat nová partnerství.

Na druhou stranu některé znamenávají výpadky dodávek, což může otevřít dveře českým dodavatelům. Z průzkumu rakouského svazu nákupčích BMÖ vyplynul pozitivní závěr, že čtvrtina nákup-

čích v reakci na krizi hodlá omezit nákupy v Asii a zaměřit se více na Evropu.

Doporučujeme komunikovat německy a spojit se se správnou osobou. Tu je často možné nalézt na profesních sociálních sítích LinkedIn a Xing. V případě pozitivní reakce je vhodné domluvit si hned termín osobního nebo online jednání. Rakušané velmi dobře slyší na reference z německy mluvících zemí a na unikátní vlastnosti produktu. Výhodou je také spolupráce s místním obchodním agentem. **x**

Julie Havlová, CzechTrade Vídeň

FRANCIE

Země opět registruje rekordní počty nakažených. Situace znovu vede ke zpříšňování opatření ve všech oblastech života. Zároveň se vláda snaží vyhnout úplnému zastavení ekonomiky. Mnoho zaměstnavatelů využívá institut částečné nezaměstnanosti. V praxi to znamená, že lidé vykonávají práci například jen jeden nebo dva dny a zbytek týdne nepracují. To způsobuje pozdní reakce na e-maily nebo nezvedání telefonů a je tak třeba počítat s prodlevami v komunikaci.

Home office vláda zaměstnavatelům jen doporučuje. Obecně platí, že čím větší korporace, tím více pracovníků funguje z domova. Aktuálně se ve Francii řeší otázka hrazení nákladů pro zaměstnance pracující z domova. Kvůli nemožnosti konání veletrhů vznikají zajímavé platformy, takzvané permanentní online veletrhy, kam se může český exportér za poplatek zapsat a zviditelnit se. Kancelář CzechTrade může s výběrem pomoci. **x**

Vítězslav Blažek, CzechTrade Paříž

ITÁLIE

Aktuální epidemiologický stav napovídá, že na Apeninském poloostrově bude opět docházet ke zpříšňování opatření a uzávěrám. Některé segmenty vykazují nervozitu kvůli

**Více obchodních
tipů pro dobu
koronaviřu**

Foto: Shutterstock.com

nejistotě z dalšího vývoje, dochází k odkladu závazných rozhodnutí, odsouvání zakázek na později.

Řada subjektů přistoupila k větší flexibilitě v online komunikaci a je možné uskutečnit obchodní schůzky virtuálně. Pozitivní je zvýšená kontrola obecných e-mailových adres patřících italským firmám, které z velké části působí v režimu home office. Přesto nadále platí pravidlo, že první kontakt je lepší provést telefonicky, ideálně v italštině. Je vhodné najít si konkrétní osobu, třeba přes LinkedIn, a požádat o přímý e-mail.

Negativním důsledkem krize jsou problémy s likviditou a splácením pohledávek. Evidujeme několik případů i u českých firem, kdy dochází ze strany italských partnerů k prodávám ve splátkách či ke zpoždění dodávek. Důležité je prověřovat italské subjekty v obchodním rejstříku, kde lze nalézt i majetkové změny.

Marek Atanasčev, CzechTrade Milán

NIZOZEMSKO

Druhá vlna zasáhla zemi nečekaně silně. Ve společnostech je zakázáno přijímat obchodní návštěvy, důrazně je doporučeno pracovat na home office a pracovní záležitosti řešit v online prostoru.

Na druhou stranu tento způsob komunikace není ničím výjimečným. Zatímco pro udržování kontaktů v rámci dlouhodobé spolupráce je pravidelné osobní setkávání nezbytné, začátky jsou poměrně neosobní a staví na vzdáleném způsobu komunikace i za běžných okolností. Vhodnou metodou je na LinkedIn založit účty společnosti i jejímu představiteli.

Nizozemci jsou velmi citliví na obchodníky, kteří naslepo nabízejí produkty komukoli bez předchozího oslovení. Doporučujeme danou

společnost oslovit bez přímé nabídky a zaslat e-mail ve stylu „mohli bychom v budoucnu naše aktivity propojit“ spolu s krátkým představením a odkazem na prezentační video. Po určitém čase naváže spojení přes LinkedIn. Důležité je, aby si daná osoba český subjekt spojila s konkrétní osobou. **x**

Andrea Märzová, CzechTrade Benelux

SKANDINÁVIE

Od první vlny se život ve Skandinávii vrátil do relativně normálních kolejí. Severské podniky vyrábějí a jejich kontaktování je možné s tím, že většina jednání se uskutečňuje virtuálně. Přestože je možné do severských zemí přicestovat, lidé se snaží vyhýbat osobním kontaktům. Ani zdejší obchodníci v současné době nechtějí cestovat, a není tak možné uskutečnit osobní návštěvu českého výrobního závodu. Skandinávci jsou zvyklí jednat přímo a otevřeně vám sdělí, zda mají o spolupráci zájem. Trh je tu náročný. Vaše produkty či služby musejí být pro ně něčím zajímavým, ale to platí v jakékoli době. **x**

Tomáš Rousek, CzechTrade Skandinávie

SPOJENÉ STÁTY AMERICKÉ

Situaci v USA komplikují prezidentské volby a velmi rozdílné přístupy guvernérů k řešení problému pandemie, což podnikatelům znesnadňuje orientaci. Do konce roku jsou kompletně uzavřené hranice a do Spojených států se nedá cestovat. Nyní je ideální čas na „paperwork“. USA mnohdy neuznávají evropské registrace a certifikace a exportér musí své zboží nechat registrovat, certifikovat a opatřit značením, které je v USA uznáváno a umožní mu tak zboží dovážet. Je také čas seznámit se s procesem cla,

jenž se zprvu může zdát složitý, ale po čase se stane rutinou.

Mnoho firem, nákupčích či odborných organizací přesunulo své aktivity do virtuálního prostředí a nabízejí webináře, B2B schůzky, motivační konzultace a další program pro úspěšné navazování obchodních kontaktů. Mnohdy jsou tyto platformy zpoplatněné a je těžké zorientovat se, která je výhodná. V tomto kancelář CzechTrade pomůže ověřit spolehlivost nabízených služeb. **x**

Jan Kubata, CzechTrade Chicago

ČÍNA

Jde o jedinou velkou zemi, kde nepropukla druhá vlna a ekonomika se tak plně soustředí na restart. Pro české exportéry je ale stále problematické cestovat do Číny a získat vstupní víza. Po vstupu do země platí povinná karanténa. Na odborných veletrzích se osvědčil model fyzicky zastupovat vystavovatele na českém stánku, prezentovat produkty na doprovodných seminářích a přímo na akci přes Skype zajistit jednání mezi čínskými a českými zástupci. Dokážeme zajistit pravidelnou komunikaci v čínštině nebo zorganizovat prezentaci pro vybrané čínské subjekty formou webinarů s odbornou prezentací a následnou diskusí.

České firmy mohou vstoupit na trh pomocí takzvané cross-border e-commerce, kde bez fyzické přítomnosti mohou přes vybrané platformy prodávat své výrobky přímo Číňanům. Není třeba založit firmu v Číně, mít místního distributora ani certifikovat produkt. Prodej přes e-commerce zde tvoří 45 procent z celkového maloobchodu a do roku 2023 se předpokládá růst podílu na 64 procent. **x**

Aleš Červinka, CzechTrade Šanghaj

Foto: Shutterstock.com

V kazašském Šymkentu jede naplno výroba ochranných roušek.

Ve Střední Asii přišly nové příležitosti v online prodeji i zdravotnictví

Pětice středoasijských států zatím zvládá nástup koronaviru relativně dobře. Ekonomiku regionu, který byl dosud spojován hlavně s těžbou surovin, čeká také kvůli pandemii rozvoj dalších odvětví. To je šance pro české vývozce.

Střední Asie je rozsáhlé území o rozloze zhruba čtyř milionů kilometrů čtverečních. To je asi desetina plochy celého asijského kontinentu. Nachází se ve střední části Euroasie a tvoří ho pět postsovětských zemí: Kazachstán, Kyrgyzstán, Tádžikistán, Turkmenistán a Uzbekistán. Jeho hlavním rysem je poloha na křižovatce východní a západní kultury. Toto území bylo po staletí známo jako spojnice mezi Evropou, Blízkým východem, jižní a východní Asii. Vedla tudy hedvábná stezka. Současný zájem světových hráčů (Spojené státy, Čína, EU a Rusko) o tento region je ovlivněn zejména jeho přírodním a nerostným bohat-

stvím (ropa, plyn, uhlí, uran, zlato, měď, těžké kovy, bavlna) a do značné míry též jeho strategickou polohou.

ČESKÁ VIZITKA? TRAMVAJE I OBRÁBĚCÍ STROJE

Českou republiku a zmíněné středoasijské státy pojí dlouhá tradice obchodních a ekonomických vztahů sahajících do 50. let minulého století. V době bipolárního rozdělení světa byly naše země přes 40 let součástí jednoho politicko-ekonomického systému. Díky těmto historickým vazbám se proto česká produkce a služby těší v těchto zemích velmi dobré pověsti. Zvlášť to platí pro strojírenské výrobky, jako jsou trolejbusy, tramvaje,

lokomotivy či obráběcí stroje, ale také pro spotřební zboží jako sklo, porcelán nebo bižuterii.

Průmyslová základna všech středoasijských států pochází převážně ze sovětské éry. Je morálně i technicky zastaralá a vyžaduje modernizaci, což skýtá řadu příležitostí i pro české exportéry a investory. Česká republika, jež prošla v uplynulých desetiletích zásadní ekonomickou transformací, má středoasijským partnerům co nabídnout. České výrobky, technologie a služby odpovídají světovým parametřům, ale jsou přítom i pro zákazníky tohoto regionu cenově dostupné.

K prosazování obchodně ekonomických zájmů ČR využívá Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) mechanismus mezivládních komisí a mezíresortních pracovních skupin pro koordinaci bilaterální hospodářské spolupráce. Tyto pracovní orgány byly zřízeny v souladu s příslušnými mezivládními dohodami (s Kazachstánem a Uzbekistánem), nebo mezíresortními dohodami o spolupráci mezi MPO

Foto: Shutterstock.com

V kyrgyzské metropoli Biškeku zprovoznili na pomoc v boji s koronavirem nemocnici v tamějším Paláci sportu.

ŠANCE JSOU V DOPRAVĚ ČI ZELENÝCH TECHNOLOGIÍCH

Zájem českých firem o spolupráci v regionu Střední Asie se zaměřuje mimo jiné na tyto oblasti: energetika (elektroenergetika, hydroenergetika, obnovitelné zdroje energie, energeticky úsporné technologie, bioplynové stanice, kogenerační technologie, ekologické palivo), doprava a dopravní infrastruktura (modernizace MHD, modernizace lokomotiv a vagonů, automobilový průmysl), ekologie (čističky a úpravy vod, spalovny komunálního odpadu, sanace a likvidace ekologicky zatížených lokalit), těžební průmysl (dobývací technika), chemický a farmaceutický průmysl, zemědělsko-průmyslový komplex. V současnosti se objevují kvůli pandemii koronaviru příležitosti v oblasti zdravotnictví či digitalizace. x

a partnerskými ministerstvy v Tádžikistánu a Kyrgyzstánu. Vedle toho je ve vztahu k dotčeným zemím využíváno i stávajících nástrojů proexportní politiky (například oficiální účasti českých firem na specializovaných výstavách a veletrzích ve Střední Asii, projekty na podporu ekonomické diplomacie).

POMOC PŘI PANDEMII? POTRAVINY PRO CHUDÉ ČI PROTIKRIZOVÉ FONDY

Není pochyb, že letošní globální pandemie covidu-19, která postihla i středoasijské země, bude mít negativní ekonomické a sociální důsledky také na světový obchod a s ním související aktivity. Kazachstán, Uzbekistán a Kyrgyzstán zavedly téměř současně ve druhé polovině března karanténní a dobrovolný izolační režim. Na konci dubna se k nim přidal i Tádžikistán. V rámci koronavirových opatření byly v regionu uzavřeny hranice pro automobilovou, železniční a leteckou dopravu. Současně byla zavedena omezení týkající se provozu průmyslových podniků, provozoven služeb, veřejného stravování a obchodu. Zakázána byla veřejná shromáždění a uzavřena předškolní zařízení i školy.

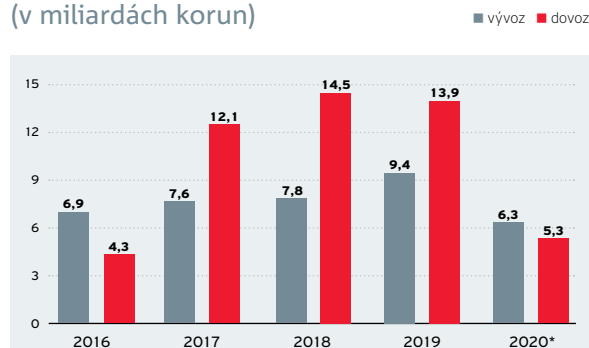
Většina zemí v regionu, podobně jako jiné státy světa, přijala konkrétní ekonomická opatření na podporu podnikání. Šlo o daňové pobídky a prázdniny pro malé a střední podniky, prodloužení lhůt pro podávání daňových příznání a pro platby daní, pozastavení daňových kontrol,

osvobození většiny podniků od sociálních odvodů. Centrální banky některých zemí regionu usnadnily refinancování komerčních bank a zmírnily omezení požadavků na jejich likviditu. Byly též vytvářeny podmínky pro zvyšování likvidity podniků a zjednodušení úvěrových linek. Kazachstán a Uzbekistán navíc zřídily speciální protikrizové fondy pro zmírnění ekonomických dopadů pandemie. Paralelně s tím byla v těchto zemích přijata opatření sociální ochrany obyvatelstva (poskytování dotací včetně vytváření potravinových košů pro nejchudší skupiny populace).

KATASTROFICKÉMU PRŮBĚHU PANDEMIE SE REGION UBRÁNIL

Lze říci, že se středoasijským zemím podařilo vyhnout se katastrofické-

SOUHRNNÁ OBCHODNÍ VÝMĚNA MEZI ČR A PĚTICÍ ZEMÍ STŘEDNÍ ASIE (v miliardách korun)

Zdroj: ČSÚ, pohyb zboží přes hranice

* Údaje za prvních osm měsíců roku

mu scénáři během vrcholící pandemie. Nicméně v důsledku růstu vládních výdajů a poklesu příjmů dochází k nárůstu rozpočtových schodků. Podle prognóz Světové banky se ve Střední Asii očekává pokles celkové ekonomické aktivity, což povede k růstu nezaměstnanosti, jež bude mít za následek snížení kupní síly obyvatelstva a s tím i spotřeby domácností. I když by v příštím roce došlo ve Střední Asii k oživení jednotlivých ekonomik, jejich plné zotavení na úroveň před vypuknutím pandemie koronaviru si bezpochyby vyžádá určitý čas.

Na pořadu dne je formování státních a regionálních strategií k zajištění hladkého fungování sektorů souvisejících s mimořádnými událostmi, a to zejména ve zdravotnictví, elektroenergetice, veřejných službách a telekomunikační infrastrukturu, jakož i v zásobování a distribuci potravin.

V kontextu výše uvedeného se jako potenciálně velmi perspektivní jeví posílení spolupráce v oblasti digitální ekonomiky: to je digitální komunikace a distanční vzdělávání, digitální medicína i rozvoj online obchodování. Nové příležitosti jsou také ve zdravotnictví: jde o vývoj vakcín, výrobu zdravotnických potřeb a materiálů či o inovativní technologie výroby léčiv. x

Olga Marková

Odbor zahraniční ekonomických politik I
Sekce EU a zahraničního obchodu
Ministerstvo průmyslu a obchodu

Suroviny pro Kambodžu či data pro Moldavsko. Češi pomáhají s rozvojovými projekty

Vybraným rozvojovým státům Česko pomáhá za účasti českých firem prostřednictvím programu Aid for Trade. V něm už dosud proběhlo na 80 projektů. Rozvojová pomoc má i návazný obchodní přesah.

Jedním z nástrojů zahraniční rozvojové spolupráce České republiky je program Aid for Trade v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu ČR. Podstatou projektů v tomto programu je, v souladu se zadáním Mezinárodní obchodní organizace WTO, pomoc partnerským státům při obchodování.

Projekty Aid for Trade ČR jsou primárně orientovány na šest prioritních států: Bosnu a Hercegovinu, Etiopii, Moldavsko, Gruzii, Kambodžu a Zambii. Po předchozí konzultaci je pak možno ad hoc připravit projekty též do dalších rozvojových zemí podle klasifikace OECD. Připravované projekty zohledňují potřeby těchto rozvojových zemí a jsou zaměřeny zejména na oblasti jejich prioritního zájmu. V podmínkách České republiky se zatím jedná o menší

projekty s rozpočtem většinou do jednoho milionu korun a s dobou realizace maximálně jeden rok. Za dobu trvání programu od roku 2008 se podařilo zrealizovat 80 projektů v širokém spektru cílových rozvojových zemí v celkové částce přesahující 61 milionů korun.

Letos je připraveno osm projektů v celkové alokované částce 6,2 milionu korun. Jejich realizace je výrazně poznamenána nepříznivou celosvětovou epidemiologickou situací způsobenou pandemií covidu-19.

V MOLDAVSKÉ REPUBLICE ČEŠI PORADILI S DIGITALIZACÍ

Příkladem úspěšně realizovaného projektu z minulého roku může být například aktivita v Moldavské republice. Šlo o projekt pomoci moldavským malým a středním podnikům na cestě k digitalizaci. Realizátorem byla Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR (AMSP).

Rozvoj privátního sektoru je jedním z priorit moldavské vlády. Důležitou roli přitom hraje Organizace pro rozvoj sektoru malých a středních podniků (ODIMM), která působí pod tamějším Ministerstvem hospodářství a infrastruktury a jež byla zároveň iniciátorem projektu. ODIMM zastává názor, že je povinností všech hlavních byznys podporujících institucí, aby byly připraveny na digitalizaci obchodu

a celého hospodářství. Potřebné informace a praktické zkušenosti v tomto ohledu očekávala od České republiky.

AMSP v rámci programu Aid for Trade pomáhá rozvíjet a kultivovat podnikatelské prostředí v Moldavsku již čtvrtým rokem. Podílí se zejména na realizaci misí českých specialistů do Moldavska a současně organizuje incomingové cesty kompetentních moldavských odborníků do ČR. V souvislosti se zaměřením hlavního loňského programu AMSP, kterým byl Rok digitálního podnikání 2019, byla spolupráce s moldavskými partnery směřována na základě jejich zájmu právě na problematiku podpory digitalizace segmentu malých a středních podniků. Celý projekt byl ze strany zahraničního partnera hodnocen velice pozitivně s tím, že jeho realizace a studijní cesty vyústily ve zpracování oficiálního státního programu zaměřeného na pomoc digitální transformace těmto podnikům v Moldavské republice.

Z KAMBODŽE PŘIJELI SPECIALISTÉ NA TĚŽBU

Pro celkový rozvoj kambodžského hospodářství je jedním z nejperspektivnějších oborů rozvoj důlního průmyslu. Kambodžská strana v tomto ohledu hledá možnou spolupráci se zahraničím, a to v oblasti geologického průzkumu, mapování, důlní bezpečnosti, transferu technologií, posilování dovedností či dodávek důlní techniky. S tímto cílem se Ministerstvo dolů a energetiky Kambodže obrátilo o pomoc na Česko.

V rámci projektu byl pro pět specialistů partnerské organizace Ministerstva dolů a energetiky Kambodžského království (Ministry of Mines and Energy – MME) zajištěn na

NA JAKÁ ODVĚTVÍ SE PROGRAM ZAMĚŘUJE?

Program Aid for Trade cílí zejména na posilování role privátního sektoru, rozvoj malých a středních podniků, digitalizaci, zkvalitňování poradenství a služeb pro stávající i nově vznikající podniky, hospodářský rozvoj, energetiku, revitalizaci těžebních lokalit, ohodnocení zásob nerostných surovin. Dále míří na rozvoj dopravní infrastruktury – zejména jde o civilní letectví a silniční dopravu. Týká se také podnikání v zemědělské prvovýrobě (potravinářství, lesnictví, vodohospodářství včetně odpadních vod či odpadového hospodářství). x

Více informací
o projektu
Aid for Trade

Foto: Shutterstock.com

týden pobyt v Česku. Realizátorem byla firma GET Praha. V průběhu návštěvy byly ve spolupráci s odborem surovinové politiky MPO, Těžební unii a Českou dobývací technikou (CDT) zorganizovány dva odborné semináře, na kterých se všichni vzájemně seznámili a diskutovali nad možnostmi propojení surovinového potenciálu Česka a jeho uplatnění v Kambodži.

a ochraně životního prostředí. Řešení projektu je kambodžskou stranou hodnoceno jako velmi dobré, což dokládá děkovní dopis generálního ředitele Yos Mony Ratha zástupci velvyslanectví ČR.

Dosažené výsledky, především detailně diskutovaná témata spolupráce s odborem surovinové politiky MPO, vyústily v přípravu společného

Moldavsko usiluje o větší míru digitalizace ekonomiky, využila i zkušenosti českých odborníků.

V ČEM PROGRAM POMÁHÁ?

Pomoc v rámci Aid for Trade ČR se týká mimo jiné budování obchodních kapacit, lepšího zapojení podpořených států do mezinárodního obchodního systému, pomoci státní administrativě při vytváření obchodních politik a regulatorního rámce obchodu a při odstraňování administrativních bariér. Dále se pomoc vztahuje i na formulování a implementaci strategií a pravidel domácího trhu, podporu podnikatelského klimatu, rozvoj malých a středních podniků, finančního sektoru či přijímání potřebné legislativy. **x**

Letos je připraveno osm projektů v celkové alokované částce 6,2 milionu korun. Jejich realizace je výrazně poznamenána nepříznivou celosvětovou epidemiologickou situací způsobenou pandemií covidu-19.

Specialisté z Kambodže také absolvovali celodenní exkurzi do provozů společnosti Lafarge Cement v Čížkovicích. Vedle problematiky průzkumu a těžby zdejších jíloviťkých vápenců v povrchovém lomu byl velký prostor věnován vlastní výrobě cementu, bezpečnosti práce

memoranda o spolupráci mezi oběma gesčními ministerstvy při rozvoji surovinové základny. K jeho slavnostnímu podpisu oběma odbornými řediteli MPO a MME došlo začátkem října na úvod odborného česko-kambodžského semináře v PhnomPenhu, pořádaného v rámci mise PROPED.

MME v memorandu mimo jiné deklaruje velký zájem na dalším pokračování spolupráce. Ta bude zaměřena na transfer know-how a expertní podporu rozvoje surovinové základny Kambodži. **x**

Vilém Pardubský
Oddělení exportního financování
Viera Rombaldová
Vedoucí oddělení exportního financování
Sekce EU a zahraničního obchodu
Ministerstvo průmyslu a obchodu

Jak se vyhnout kurzovým ztrátám? S tím poradí aplikace E-start

Jak nejlépe eliminovat finanční ztráty při obchodech se zahraničními partnery? Odpověď nabídne nová online aplikace E-start, kterou vývozci najdou na podnikatelském portálu BusinessInfo.cz

Aplikace E-start pomáhá především obchodníkům z řad malých a středních firem či startupů měřit rizika finančních ztrát v případě obchodování v cizích měnách. Měnové kurzy (a jejich vývoj) výrazně ovlivňují veškeré obchodní transakce se zahraničními partnery. Přístup k informacím a jejich správná interpretace pak mohou snížit rizika nákupu i prodeje v zahraničí.

Zmíněná aplikace E-start je vlastně kalkulačka kurzových rizik, která je volně přístupná na stránkách portálu BusinessInfo.cz. „Jde o účinný nástroj, jenž uživateli poskytne údaje potřebné pro rozhodnutí, zda a případně v jaké výši si zajistit kontrakt,“ vysvětluje generální ředitel agentury CzechTrade Radomil Doležal. Systém dnes umí pracovat celkem s 32 měnami, které lze libovolně kombinovat.

PRO MALÉ FIRMY A STARTUPY

Na počátku projektu s názvem Systém kurzové prevence stály tři základní otázky: Lze vůbec jakkoli predikovat riziko finanční ztráty v případě obchodování? Existují modely predikcí vhodné pro malé a střední podniky? A využívají je?

Martina Krásnická z Jihočeské univerzity se tématem kurzových rizik zabývá více než deset let. Za tu dobu provedla s kolegy několik šetření mezi podniky různých velikostí. Ta uká-

Foto: Shutterstock.com

zala, že o pomoc v této problematice je mezi podnikateli zájem. „Kalkulačka je určena pro obchodníky z malých a středních podniků, často i startupů,

Uživatel se dozví, co se jeho pohledávce a závazku, které právě s partnerem v cizí měně uzavírá, historicky nejhorsího stalo.

kteří potřebují vědět, o kolik peněz mohou zhruba přijít tím, že uzavřou obchod v cizí měně,“ shrnuje spoluautorka aplikace Martina Krásnická. Jihočeská univerzita zároveň uvažuje o dalším rozšíření E-startu.

CO NEJHORŠÍHO SE MŮŽE STÁT

Aplikace pomůže uživateli odhalit riziko pomocí dvou ukazatelů. „Jednak se uživatel dozví, co se jeho pohledávce a závazku, které právě s part-

nerem v cizí měně uzavírá, historicky nejhorsího stalo, a dále také částku, již ztráta historicky překročila ve 30, 10, pěti a jednom procentu případů,“ informuje Krásnická. Systém dále predikuje možnou ztrátu, pokud v době zaplacení bude vývozce převádět částku zpět na české koruny.

V aplikaci v několika krocích zájemce zjistí, jak stabilní je měna, ve které chce obchodovat, a případně jaká bude očekávaná ztráta. Tyto informace pomohou při výběru měny kontraktu, doby splatnosti, cenotvorbě i plánování cashflow.

Aplikace E-start byla představena zástupcům šesti desítek firem na říjnovém semináři pod záštitou státní agentury na podporu obchodu CzechTrade. Další semináře na tato témata plánuje CzechTrade v nejbližší budoucnosti. **x**

Jakub Procházka, BusinessInfo.cz

▲
Přístup do aplikace
E-start

Pars Komponenty dodává dveře pro vlaky i tramvaje

Společnost ze Studénky se prosadila na čtyřech kontinentech a dodává svoje výrobky předním světovým odběratelům. Její inovace se zaměřují na posílení bezpečnosti a pohodlí, ale i na lepší dostupnost mobilního signálu ve vlacích.

▶ Příběh úspěšného exportéra

Video: Tipy na efektivní spolupráci na dálku

Jak na videokonferenci? Jak si během pandemie covidu-19 osvojit základní pravidla pro telekonference? Jak se videohovorů nebát? Jak z videochatování učinit svou konkurenční výhodu?

▶ Rady pro účast na videokonferenci

Kde hledat pomoc v době koronaviru?

Portál BusinessInfo.cz už od jara nabízí aktuální informace z ČR i ze světa a také cenné rady pro podnikatele od zástupců zahraničních kanceláří CzechTrade, Ministerstva průmyslu a obchodu i dalších institucí.

▶ Tipy pro podnikatele poškozené důsledky pandemie

Firma Provod uspěla s vývozem na východ

Z malé projekční a inženýrské firmy z Ústí na Labem se stal během dvou desetiletí významný hráč na trhu. Prosadila se také na Balkáně a v Rusku.

▶ Zkušenosti úspěšného exportéra

Koronavirus: Jaká je situace ve světě?

Tematický speciál přináší nejnovější informace o průběhu nemoci, opatřeních na podporu ekonomiky či vlivu pandemie na obchodní výměnu jednotlivých zemí s Českou republikou. Je průběžně aktualizováno podle zpráv od ředitelů zahraničních kanceláří agentury CzechTrade.

▶ Aktuální zpravodajství o důsledcích pandemie ve světě

Rodinná firma Keramet vsadila na hliník

Lehký a trvanlivý materiál používá firma především k výrobě střeš. Zbývající část produkce tvoří hliníkové plechy, profily, fólie nebo nádoby. Bezúdržbový a recyklovatelný kov má podle zakladatele společnosti slibnou budoucnost.

▶ Spolupráce tří generací podnikatelů

České oficiální účasti na veletrzích a výstavách

21. - 25. 2. 2021 **MPO**

SIMA

Paříž, Francie

Veletrh je určený nejen pro všechny zeměděle, lesníky a výrobce technologií pro farmáře, ale i pro technologické firmy, které se zabývají obnovitelnými zdroji energie, zavlažováním, ochranou úrody a rovněž využitím robotiky v souvisejících oborech. Organizátoři již teď počítají s 1800 vystavovatelů ze 42 zemí. Počet návštěvníků ze 140 zemí by měl přesáhnout 230 tisíc.

 Kontakt: Věra Fousková
 fouskovav@mpo.cz

2. - 5. 3. 2021 **MPO**

Zuliefermesse

Lipsko, Německo

Akce je orientována zejména na technologie z oboru slévárenství. Přes 400 vystavovatelů by mělo navštívit 22 tisíc potenciálních

Foto: Shutterstock.com

odběratelů a obchodníků. Odborníci zde budou hledat technologie pro automobilový průmysl a strojírenství, elektrotechniku a elektroniku, plastikářský průmysl a zdravotnictví, dále polotovary a komponenty vyrobené z kovů a plastů.

 Kontakt: Vladimíra Formanová
 formanova@mpo.cz

3. - 5. 3. 2021 **MPO**

Eurasia Rail

Konya, Turecko

Přímá účast na veletrhu v Konyi otevře v roce 2021 dveře nejen více jak 230 vystavovatelům, ale i téměř 13 tisícům návštěvníků.

Kupující z veřejného i soukromého sektoru zde budou poptávat zejména železniční technologie, produkty a služby související s kolejovou dopravou a inovativním inženýrstvím.

 Kontakt: Lenka Koucká
 koucka@mpo.cz

4. - 7. 5. 2021 **MPO**

Transport Logistic

Mnichov, Německo

Tento veletrh je nejdůležitější akcí v oboru logistiky v roce 2021 v Evropě. Veletrh se zaměřuje na mobilitu, IT, řízení dodava-

Foto: Shutterstock.com

telského řetězce, telematiku a rovněž na interní logistiku a manipulaci se zbožím a materiály. Předpokládá se, že se tu bude prezentovat přes 2100 vystavovatelů z 63 zemí a na veletrh přijede přes 60 tisíc návštěvníků z více než stovky zemí.

 Kontakt: Vladimíra Formanová
 formanova@mpo.cz

19. - 21. 5. 2021 **MPO**

KIHE

Almaty, Kazachstán

Kazašský mezinárodní veletrh orientovaný na zdravotnictví je největší akcí svého druhu v centrální Asii. Loni veletrh zprostředkoval setkání firem z 21 zemí, včetně Velké Británie, Německa, Kanady, Číny, Turecka, Švýcarska a Japonska za účasti více než tři tisíc specialistů ze zdravotnictví. Vystavovatelé představí nejen nové zdravotnické prostředky a technologie, ale i nejnovější farmaceutické produkty.

 Kontakt: Vladimíra Formanová
 formanova@mpo.cz

Akce exportního vzdělávání CzechTrade

19. 11. 2020 **ONLINE SEMINÁŘ**

Obchodování s Itálií, včetně e-commerce

Na semináři budou představeny aktuální exportní možnosti a předpoklady expanze – běžné zákonitosti a současná omezení pro vývoz výrobků a služeb. Online expanze na italský trh – co očekává místní zákazník v online prostředí.

Cena: zdarma

25. 11. 2020 **ONLINE SEMINÁŘ**

Aktuální situace a příležitosti na polském trhu

Seminář se zaměří na Polsko v době koronaviru: Aktuální informace nejen pro firmy o dopadech krize na obchod s Polskem. Současné ekonomické klima a exportní příležitosti pro české firmy. Strategie vstupu na tamější trh a praktické tipy pro obchodování. Předpoklady expanze aneb jsem opravdu připraven?

Cena: zdarma

2. 12. 2020 **ONLINE SEMINÁŘ**

Online expanze na německý trh: Jak na marketing

Vzdělávací seminář vysvětlí rozdíly českého a německého online trhu, exportní analýzy, branding a brand positioning v Německu, základní náležitosti webové prezentace. Dále budou mezi diskutovanými tématy patřit také sociální sítě v Německu, performance online kampaně, němečtí obchodní agenti, právní minimum, finanční náročnost online expanze.

Cena: zdarma

9. 12. 2020 **ONLINE SEMINÁŘ**

Aktuální možnosti exportu do Kazachstánu a Kyrgyzstánu

Seminář přiblíží českým firmám aktuální exportní příležitosti v Kazachstánu a Kyrgyzstánu, tipy pro obchodování s tamními firmami – jaké jsou aktuální překážky, a naopak jaká pozitiva současná doba přináší. To vše se účastníci dozvědí od ředitele zahraniční kanceláře CzechTrade v Almaty.

Cena: zdarma

Podrobné informace o seminářích a konferencích naleznete na www.exportnivzdelavani.cz nebo www.czechtrade.cz/kalendar-akci.

CT

Agentura CzechTrade organizuje české účasti na mezinárodních veletrzích – přehled viz

CzechTrade zajistí firmám společnou expozici a podpoří zvýšení zájmu o české vystavovatele ze strany zahraničních obchodních partnerů. Malé a střední firmy mohou na svou prezentaci čerpat finanční podporu v rámci projektu NOVUMM a NOVUMM KET.

MPO

MPO pořádá české oficiální účasti na veletrzích v zahraničí – přehled viz

Premium čtvrtletní předplatné

euro°

Ve spolupráci s FINANCIAL TIMES

13 vydání týdeníku Euro
včetně elektronické verze
ke stažení na www.alza.cz/euro
+ 7 speciálů

Jen **42 Kč** týdně

550 Kč čtvrtletně

V rámci předplatného také získáte přístup
k premium článkům na www.euro.cz bez reklam

Objednávejte na europredplatne.cz

ZŮSTAŇTE S NÁMI V OBRAZE I NADÁLE

**PRODLUŽUJEME BEZPLATNÉ POSKYTOVÁNÍ
INDIVIDUÁLNÍCH EXPORTNÍCH SLUŽEB AŽ DO 31. 3. 2021**

Sledujeme pro vás vývoj na zahraničních trzích
Získáváme ověřené zahraniční poptávky
Hledáme nové obchodní příležitosti a kontakty

AŽ VÁM NIC NEUNIKNE

Sledujte nás:

Služby a novinky pro exportéry: www.czechtrade.cz

Aktuální informace pro podnikatele: www.businessinfo.cz

CzechTrade

EXPERT NA VÁŠ EXPORT